

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti Lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósítások kivül, Hírlöje közül minden hirdetésményt, egy negyed-szelet sorától három krajzárért pengő pénzben.

Nem-rendes levelezők kértnek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

VILÁG

SZERDA, januar 11.

Előfizetheti helyben a szerkesztő-hivatalban (Uri-utca 450 sz. alatt, 150 emeletben), félévre postán 6, különben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kívül csak a bécsi cs. kir. fő-postahivatalnál Bécsben.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának” cím alatt kértetik beküldetni.

Tartalom.

Magyarország és Erdély. Kinevezések. Visszapillantás 1842ik év második felére III. (Széchenyi gr. Jelenkorban.) A hermaneczi papirgyárul. Tisztelet becsület de igazság is. — A pesti gyermekórházi egyesület közgyűlése. — Protestans főiskolai választ. ülése. Műpáregyesületi közgyűlés; pestmezei takarékpénztár közgyűlése hatánapja. Megyei tudósítások; Baranyából (a házi adó aránylagos fizetésének elve elfogadtatik); Nyitrából (a házi adó ügye megbukik). Biharból (áttérési ügy) Hevesi közlés: Birói önkény. Hírlapi kalászkok.

Külföldi krónika Aldunai fejedelemsek. (A La Presse nézete a dolgok fejlődése iránt.) Ausztria. (Pénzügyi állapotokról külső lapokban terjedt hírek megzafolya.) Spanyolország. (A barcelonai eset eredményivel minden párt elégedetlen.) Németország. (Kereskedelmi és közlekedési nézetek; büntető törvényszéki nyilvánosság ügye.) Vegyes közlések.

Tárca. A székely nemzet rövid ismertetése. Színháziügy. Hivatalos és magán híradások.

Magyarország és Erdély.

A ngyu magy. kir. udv. Kamara a Zankó János halála által megüresült lúbochnai kamr. orvosi állomásra Barlay Vilmos orvos és sebésztanárt 's Kassa sz. k. város eddigi tisztl. orvosát nevezte ki. — Ugyisint a sopronyi kir. harminczadnál megüresült áruvizsgálói tisztségre Freyburg Károly pozsonyi kir. harminczadi raktárnokot alkalmazta, ennek állomására pedig saját kérelme következtében Schneider Ferdinand pesti raktárnokot helyezte által.

Pest, januar 11. 1843.

† Visszapillantás az 1842dik év második felére.

III.

(Gróf Széchenyi István a Jelenkorban.)

A múlt félev jelentősb eseményei közé sorozzuk mi gróf Széchenyi Istvámnak a lefolyt év végével azon nyilatkozatát: miszerint jövőre gyakrabban szándékozik fellépni a Jelenkorban; — becses közleményeivel azon lap hasábjait diszesítendő, melyek eddiggelé is jeles, bárha ritkább munkálatainak felvételére szolgáltak. 'S mi a nemes gróf által tágitani szándéklott evelünk közös munkatérien tisztelettel üdvözöljük őt, örvendő — hogy igazolá fentebbi nyilatkozatával ő is azon általunk már régen ápolott nézetünk helyességét: miszerint kétségtelennek tartjuk, hogy jelen körülményeink között az időszaki sajtó azon ut, mellyen leg hatható sabban lehet munkálkodni azon célra, — mellynek közönségnek kell lenni — e hon boldogítására! — Igen is, örvendőnk, hogy benne olly pályatársunk akadt, ki praktikai tapintatával már is számos gyöngye csemetét ültetett e hon kertjébe, mellyek nemcsak nyugalmas árnyékkal kecsgetető fákká lombosultak, de immár jótékony gyümölcseket is teremtenek. — Örvendőnk, mert sok csemete ültetendő még, mert sok lombos fa kívánatik még, mellynek árnyéka alatt a nap hevétől ellankadva biztosan nyugodhassék e nemzet; — mert sok gyümölcsre van szüksége még e honnak, hogy mindenkinek jusson, ha nem egyformán is, de kellőleg! Örvendőnk, mert ezeken kívül még sok gyom is kiirtatandó, melly nálunk is eléggé buján tenyészik, — buján csak azért, — mert gyom! — 'S mindezeknél fogva ismét és ismét üdvözölve legyen e pályán a nemes gróf, kinek e téreni kettőztetett munkásságán e hon csak örvendhet! —

Van a nemes grófnak egy multja, melly a jövőre nézve is kedves reményeknek szolgál alapul, 's azért parthívünknek, vagy ha úgy akarná, pártvezérünknek őt nevezhetni csak örömről szóló gálánd, de őt már unjonczunknak, vagy parthívünknek tekinteni, eszünkbe sem jutott *) , annál kevésbé ábrándoztunk megtagadni tőle mit részünkre is követelünk t. i. „hogy kiki saját lábán állhasson.“ E szavakat azonban ránk alkalmaztatólag csak úgy ohajtjuk értetni: hogy mi részünkről isten, és munka adta — az emberiség-, 's honszeretet által pedig élnitett gondolkozásunkat sem nagyoknak, sem többnyire csak a hízogókat magasztalni tudó néptömegnek áruba nem bocsátjuk, mint nem bocsátók ekkorig; de már abba, hogy más vállaihoz örömmel ne támaszkodnánk, sőt ha szükséges, másnak nyerge alatt ne görbednénk, ebben a nemes gróftól eltérünk; eltérünk pedig, mert kevélyek nem vagyunk, mert gyengéségünk, 's csekély szolgálataink érzetében kevélyek nem lehetünk. — 'S épen ez érzelmektől áthatva támaszkodunk bizony mi bárkinél vállaihoz, csak azon meggyőződést legyen képes valaki bennünk támasztani, hogy vállain olly fő vagyón, melly okosan számol; vállai alatt pedig olly szív dobog, mellynek szilárdságáról meg vagyunk győződve; — és ismét bárkinél nyerge alatt örömmel görbedünk, csak okosan azt gondolhassuk, hogy ezélszerűleg: kantározott paripáját biztosan a kitűzött üdvös célra vezetendi, melly cél természetesen nem más mint a hon-boldogság! — De tesszük mindezeket nem vakon, nem általában, hanem megbirálva, és egyes esetekben. Vakon nem, mert mi is szeretünk édes magunk lábaeszkáin állani, — általában nem, mert egy vagy néhány tett helyessége, a teendő helyességére nézve, remény nyújt ugyan, de bizonyosságot nem. 'S mi, kik tudjuk, hogy gróf Széchenyi István a fentebbi értelemben „maga lábán“ állott 's állandó örökre, azt pedig szívből ohajtjuk, hogy „maga“ ne álljon, minden egyes kérdésben, mellyeknek cél-szerűségéről okok által bennünket meggyőzend, örömmel csatlakozandunk vállaihoz, ha tőr, ha nem tőr — erővel is bele kapaszkodunk, de csak a hon érdekében; mert szép ugyan mint világító Pharosz elszigetelve a tengerhullámai között, mikhez a nemzetársasági viszonyok hasonlíthatók, kalauzinkt állani, de üdvösebb talán ha ezer 's ezer öszvetett váll, mint megannyi pilóta szolgál a nemzeti nagy épület alapjául, melly tartós is legyen, és kényel-

mes is. — Ha azonban a tisztelt gróf olly kérdéseket pendítene netalán meg, mellyek — ő sem lévén csalhatatlan, — bizonyosan csak akarhatja ellenére, tévutakra vezethetnének, már akkor vállalhoz nemcsak nem csatlakozandunk, nyerge alatt nemcsak nem görbülendünk, de vele erőnk arányában harcra is lépendünk, vagy hírlapilag szólva: „Gróf Széchenyivel örömmel; — ha szükség ellené is.“

Kérjük a mondottakat olly értelemben vétetni, minőben hogy vétessenek ohajtjuk. Nem vala t. i. szándokunk gyermekileg keztyűt vetni a hatalmas ellennek, — sőt határozottan nyilvánítjuk, miszerint mindenkor tisztelve érendjük magunkat, ha a nemes gróf által nyilvánítandó nézeteiben osztozhatni szerencsések leendünk. — E felszólalásunk által-jában a vélemények szabad kifejlődése érdekében történt, külonösen pedig azért, hogy tudhassa mindenki, melly értelemben vagyunk valamely párt-nak hívei, — 's hogy hívek szoktunk lenni lefolyt életünk kezekedjék, — egyszersmind hogy értse bárki, melly értelemben tartunk valakit parthívünknek, vagy ha szükség pártvezérünknek!

A nemes grófnak azon férfias nyilatkozata, hogy gyakrabban lép fel a journalistika áldást-hozható, vagy átkotnevelhető téréen, mint reméljük hivatásunk feladatát könnyítendi, — nemes példája azonban mindenesetre kettőztetett munkásságunkat hivandja fel. — És nem ugyan mi, de munkatársaink naponta növekedő száma, tisztelt levelezőinknek pedig mindinkább érdekűsabb közlései fentartandják bizonyára érdekét e lapoknak, mellyeket a tisztelt közönségnek habár fontoslvahaladó, de mégis eddiggelé mindenkor haladótt, 's épen e körülményeknél fogva tartós részvéte ápolandja.

Uj-évi ajándékul mi is sorozhatnánk elő neveket, 's pedig ollyakat, mellyek bármely pártunk díszére szolgálnának, kik közül számos bak lapunk hasábjait eddiggelé is diszesíték, habár nevéket nem tudaták, — másokat pedig, kik lapunkat munkálatikkal jövendőben elősegíteni igérék. — De ezt nem tesszük, mert először, és ez minden czélat nélkül legyen mondva: nem vagyunk baráti az uj-évi csal-éteknak (Lockspeise) és az uj-évi esalsipnak (Lockpfeife) — másodszor mert ohajtánók: hogy journalistikánk lépne ki már valahára gróf Széchenyi allégóriáját alkalmazva a „pépes“ gyermeki korból, 's menne át egy más férfiasabb, mellyben nem az a főkérdés hogy ki? — de az, hogy mit irt valaki? A.

Magyar műipar, 's jelesen a hermaneczi papirgyár.

Már a legközelebbi magyar műkiállításnál volt alkalmunk látni, mikint igyekeznek minden tekintetben sokszorososan megáldott hazánk az idő sürgető

A VILÁG TÁRCZÁJA.

A székely nemzet rövid ismertetése.

IRTA KÁLLAY FERENCZ.

I.

Magyarországban igen hiányosok még a székelységről ismeretek, kivált a székelyföldről Moldva 's Oláhországok tőszomszedságában, minek oka a távolság mellett a kevés közlekedésben, 's magyar könyvek szűkiben kereshető.

Ez utóbbi tekintetben magában Erdélyben is érezték a hiányt 's midőn én ott kiadtam a székely nemzet eredetéről 's köztintezeteiről irt könyvem (Nagyenyed, 1829.) azt minden fogytatkozása mellé is olly kedvezőleg fogadták, hogy 15 példány alig juthatott el Magyarországra, a többi kevés idő alatt helyben elkel. Nem fogok hát kedvetlen dolgot tenni, ha a Világban e köz figyelemre méltó, velünk rokon nemzetéről rövid vázlatot közlendek, mivel az, már polgári állodalma szerint is Erdélynek egyik főalkotó részét teszi, 's mind anyagi mind szellemi birtokának súlyánál fogva a két ország közti viszonyok alakulására valamint régen, úgy jövendőre is nagy hatása lehet.

Erdélynek nem kis érdemére válik, hogy az elválás után magyar nyelvünk lett divatos fejedelmei udvarában, törvényeit azon alkotó, pereit magyarul folyták, 's ez érdemben különösen osztozik a székelység, kinek nyelvről 1536 irta már Székely István krónikája „hogy ki az igaz

magyar nyelvet a maga eredeti igaz formájában akarja látni, tehát a régi székelyek nyelvére tekintsen, kiknél igaz magyar nyelv folyamata vagyon.“

Igy ítél arról később gelei Katona István is magyar grammatikájában, (Fejérvár 1645.) ezt bizonyítják a székelyeknek 1555. magyarul készült, vagy is inkább akkor csak öszszedett törvényeik, 's ki a székely magyar nyelvről többet kíván tudni az olvassa meg Benköt (Trans. Gener. I. 463.) Gyarmathi grammatikáját (lap 360.—374.) és Kovács Tamás értekezését a székely nyelvről. (Tudom. Gyűjt. 1828. Xdik füzet.)

Érdekesnek tartom jelenleg némi főbb különbségeit a magyar és székely törvényeknek megilletni, u. m.:

a) Fejenkint minden igaz törzsökű székely nemes, ha nem bír is nemes levelet, mint azt Verbőczy is részben bizonyítja (p. III. 4.) de Kendi Ferencz és Dobó István hivatalos jelentéseiből 1 Ferdinandhoz 1552ből, Mihály vajda szabadságleveléből (1599.) Rákóczy Györgyéből (1636.) végre az approb. Const. p. III. tit. 76. art. 11. 's a leopoldi diplomából (1691.) még inkább kitetszik.

Nem ok nélkül irom igaz törzsökű, mert tudva van történetileg, hogy a székelység törzsökök 's ágazatok szerint osztá fel hajdan földbirtokait, azok szerint választá hadi- 's polgári tisztviselőit. Zsigmond 1427. oklevelében 5 illy törzsök említettik Kezdi székben, Kászón székben 6 törzsökről szólnak az oklevelek, Marosszékben még 1548b. is a tisztségeket hat nemből, az törzsökben és 24 ágazatokban viselték, (Cornides vindic. Anonymi I. 350.) 's Verbőczy szavai is ide utalnak „qui per tribus et generationes atque

lineas generationum antiquorum more haereditates ac officia inter se partiuntur et dividunt“ (p. III. t. 4.) melly helyet Veres Balázs, Verbőczy legelső fordítója így magyarisított meg, „a kik örökséget és tiszteletet nemzetségre és nemzetségrek ágazatira régi szokások szerint osztanak között.“

A székelység ezen saját szerkezetének kell már azt istulajdonítani, hogy kir. adománylevelek fekvő birtokról köztök nem is léteztek, legalább Erdély elszakadása idejéig illyekre nem akadni; Zápolya János kezdte meg az illy adományozást; de az ő idejéből is még csak két példa fordul elő, és nagyon természetesen, mert hadi nép lévén a székelység, a székely földbirtok is úgy tekintetett mint törzsökös birtok, melly az egyedek kihalása után is törzsök és ágazatok közt osztott fel, egyik törzsök vagy ágazat elenyésztevel is a közel rokon vagy szomszéd-nemzetségre szállott a vagyon, melly szerint az semmi esetre el nem adományozható volt.

Hogy szent István óta saját szerkezetű személyes és vagyoni jogait biztosító törvényei lehettek a székelységnek, mint határszéleket védő nemzetnek alkalmasint kitetszik az 1466 bazini János gróf és vajda elnöksége alatt szabályozott constitutiójukból, mellyben e székelyeknek saját törvényeiről 's olly szabadságokról van szó, mellyeket boldog emlékezetű régi magyar királyoktól nyertek, vagy azokban megerősítettek.

b) Jus regium nincs hát a székelyföldön, mellyet a magyarok királyainak engedtek át, (ad jurisdictionem

kivánatinak megfelelni, 's nem esekély sikerrel tevő meg az első lépéseket a hazai műipar megalapítására, felbuzdítására 's gyámlatására! — Valóban, ki Magyarországnak mérhetlen segédforrásait, nyersterményekben 's tűziszerekbeni gazdagságát, 's számos haszonrafordítható vizeit ismeri, csudálkozni kénytelen, miérthogy a természet ennyi adománya eddig olly kevésbé használtathatott 's honfaink beérték, 's fájdalom, nagyrészt most is beérik azzal, hogy más nemzeteknek nyers terményeket szolgáltatnak, 's az ugyanazon anyagokból készített gyártmányokat, ön szükségökre hasonlíthatlanul drága áron vásárolják.

— Vegyük fel például a papírgyártást. A világ melyik tartománya volna alkalmasabb, mint Magyarország, hogy más országokat papírral ellásson? 's ha Magyarországon egyszer a papírgyártás magas állásonra emeltetik, a világ melyik országa versenyezhet Magyarországgal az ipar e nemében? Valóban egyiksem! 's mégis eddig a finomabb papír külföldről szállítottatott hozzánk, míg az ezen adóhoz szükséges anyagot a magyar rongy szolgáltatja! — Milly roppant különbség létezik a nyers természetmenny, 's a gyári készítmény között, sehol épen annyira fel nem tűnő, mint a papírgyártásnál; mert míg 100 mázsa finom rongy értéke 5—600 frtra rüg, illy száz mázsa rongybul készített papír megér 3500—4000 frtot e.p. — E szerint a nyers anyagot szolgáltató ország természetmennyéért kap 500 frtot, a gyártó-országnak pedig a nyersterménynek gyártmánynyá változtatása után adózik műiparáért 3000 ft, midőn saját hónapban a vizezők haszon nélkül folydogálnak, 's a tűzianyagok, úgy szólván, elrothadnak.

Például ez alkalommal épen a papírgyártmányokat vevők föl — fenntartván magunknak később a műipar más ágairól is szólhatást; mivel mi azon a haza minden igaz barátinak örvendetes tudósítással szolgálhatunk, hogy ez iparágban a külföldet nem sokára nélkülözhetjük; mert már lapunk is magyar gépely-papírra van nyomva: 's olvasóinkra hagyván megítélését annak: milly reményekre jogosíthat bennünket illy haladás? csak azt jegyezzük meg, hogy mi e papírnak mind minőségével, mind árával, kivált összehasonlítólal azal, melyet eddig a külföldről valánk kénytelenek szállíttatni, tökéletesen megelégszünk.

A cs. k. szabadalm. hermaneczi papírgyár Beszterce mellett, — egy év óta előbbi részvényes társ Schloss Móríc W. ur egyedüli birtokába jutván, általa tetemesen nagyobbított, egy papírgépelyvel, hollandi 's több más segédgépelyekkel a legújabb rendszer nyomán ellátottat, 's jelenleg angól születésű John King h t urtól, ki a híres Cockerillnél több évig hivataloskodott, igazgattatik.

Ezen gyár 150nél többre menő munkaszemélyzetével, hónapankint 4—500 mázsa rongyot dolgozik fel, részint gépely-, részint szívópapírra (Schöpppapier); tulajdonosa már a második papírgépet is megrendelé, 's a hollanderek szaporításán, melynek alkatrészei 's műkerekai a királyi kamarai rohnici vasgyárban teljes megelégedés szerint készíttetnek — munkálkodik, melyek következtében a gyár a jövő évben kétszer annyi papírt fog gyártani.

Schloss Móríc W. a cs. ki. szabadalm. hermaneczi papírgyár tulajdonosa, ugyanazon férfi, ki ezelőtt egy évvel Haimburgban, Ausztriában, az első 's egyetlen angoltü-gyárt állítá; mely gyártmányt a külföld bármely gyára, sem nagyszerűségére, sem gyártmányai jeles minőségére nézve felül nem mul, 's mint halljuk, ugyanő Beszterce vidékén Magyarország számára is hasonló angol varrótügyárt szándékozik felállítani. — Szilárd akaratot, és sok szerencsét a vállalkozó szellemű férfúnak!

Tisztelet, becsület — de igazság is!

Tetszett gr. Széchenyi István ő méltóságának jelenkori első vezérékikében többek közt — némi oldaltekinettel a Világra — becsümlését fejezni ki azon helyesre nézve, mellyel őt, m. akadémia körüli beszédének felolvasása alkalmával a hallgatóság — mint illet — elárasztotta; 's midőn e helyeslést 'színházkarzati zajhoz' hasonlíja, mond ollyasmit is, miből elég érthetőleg kivetheti: mikép a ns gr. ur azon helyeslést valamint nem vadászta, úgy azt miután nyilvánult, mégcsak föl sem veszi.

Egészen illő nagy lelkekhez — mellyek közé pedig mi gróf Sz. Istvánt mint eddig, úgy jövőre is örömmel fogjuk számítani akarni — hogy szavai- 's tetteivel a nép kegyét, a közhelyeslést — a közvélemény legalább egy töredékeskéjének eme kitörését — nem vadássza; 's hogy azt nem vette és nem veendő soha ingerül hazafiai szent buzgalommal saturált szavai-és tetteinek. De bocsásson meg a ns gr., ha minden himezés-hámozás nélkül kimondjuk, miképen férfait olly testületnek, melly tudósok akadémiajának nevezetik, 's mellynek ő másodelnöke, és szép koszorúját azon mévelt hallgatóseregnek, melly beszéde felolvasásakor a teremtet és karzatot ellepé, 's mellynek ajkairól a ns gr. nézeteit helyeslé hangok kitörének színházkarzati közönséghez hasonlítva, annak érzelem kitöréseit karzati tombolásokkal ugyanazonosítva a lenzés legnagyobb, szinte mosolyra készítő adaga nélkül nem lehetett, sőt szabad nem volt! Mindenben van mód és határ; 's a ns gr. től ezen mód, ezen határ túl-nemlépését annál több jogunk van megkíválni; mennél nagyobb tiszteletre jogosítanak bennünket személye iránt a hon ügyében tett érdemei 's mennél szebb leczkéket birunk tőle a 'taktika'-és 'modor'ról. — Szép és jó a függetlenség, gr. ur: de szép és jó az illedelem megtartása is, mellyet áthágnia, közönség ellenében, egyes polgárnak nem szabad, habár érdemeinek súlya felbilitené az ország minden polgárai érdemserpényjét!

A hatni akaró, ha eszélyes, azon van, hogy köztiszteletben álljon: mert jól tudja azt mit tudnia kell, t. i. hogy köztisztelet nélkül batkát sem ér erőködése. Megszakadhatnak inai, meggöredhetnek vállai a hon java előmozdításában — és nem fog mehetni semmire: szavai nem találunk viszhagot, tettei valódi értéke nem becsümletik, és ő pusztában kiáltozóvá lesz! — a ns grótot eddig mi olly férfúnak ismertük, ki testtel lélekkel a hon boldogításának élt. És tett sok üdvöst, mert tiszteltetett, szeretetett. Vajjon így fog-e ez lenni jövőben is? nehéz megmondani. Ha olly tiszteletlenül utasítja vissza a közhelyeslést kitörését, mint idézett cikkében tevő — nagyon kételkedünk. Kár is illy nemtörődő játsznai a közönség ellenében, mert elvégre Ezópának a bakatorral coquetürozó rókája jut eszünkbe —

Sohasem kellene pedig a ns grótnak feledni Say jeles mondatát: „celui qui fait parade de ses forces s' en méfie.“

Egy fontolva haladó akademikus.

A pesti műegyesület részéről mult évi dec.

26. tartott közgyűlésének fő tárgya az 1842k évi pénztárnoki számadások végvizsgálatjára közgyűlésileg kiküldött bizottság jelentésének felvétele lévén, a szerint

azok kellő rendben 's következő állapotban lenni tapasztaltattak, u. m. a bevételei: 1.) Pénztár-maradvány 1841. évről — 834 ft. 30 kr. 2.) A befizetett 1468 részvényért — 7340 ft. 3.) A műkiállítások bevett belépti díjak 's eladott műlajstromokért — 816 ft. 50 kr. 4.) Magánosok által megvett képek értéke 311 ft. 5.) Kamatokban, 's más kisebb bevételek 105 ft. 48¼ kr. 's így a bevételi öszveg volt 9408 ft. 8¼ kr. e. p. A kiadások 1.) Az egyesületi műlapra tett eddigi költség (a még be nem küldött árjegyzékeken kívül) 980 ft. 2.) Tisztviselők fizetéseire 360 ft. 3.) Nyomatási, 's könyvkötői költség 385 ft. 47 kr. 4.) Írószerekre 's levelezésre 105 ft. 58 kr. 5.) Vám 's szállítás-bérre 932 ft. 28 kr. 6.) A kiállítási terem és raktárért 160 ft. 7.) Műkiállítási költség 271 ft. 50 kr. 8.) A kijátszott művek ára 3159 ft. 30 kr. 9.) Az egyesek által megvásárolt művek ára 311 ft. és így a kiadási öszveg volt 6666 ft. 33 kr. e. p. — Az alapszabályok 4ik §-a szerint 1841 évben tartalékba tétetett 400 ft. e. p. az 1842k évre szinte tartalékba teendő 400 ft. e. p. valamint a pénztári maradványt 1941 ft. e. p. 35¼ kr. hozzáadván, a kiadás egyenlő a bevétel. — A most említett pénztári maradvány, valamint az előbb érintett valaha nemzeti képesarnok felállítására fordítandó 800 ft. e. p. tőke kamatra kiadni rendeltetett, az érintett jelentés egész kiterjedésében elfogadott, és a pénztárnok az 1842ki számadásokra nézve felelőség terhétől feloldoztatott. A közgyűlés rendeletéből Ritter Sándor egyesületi titoknak.

A Pestmegye pártfogása alatt álló hazai első **Takarékpénztár** egyesület választmányi tagok választására, számadások vtzsgálására, 's mennyiben szükséges, szabályok módosítására folyó január 13kén reggeli 9 óraker tettes Pest megye nagy teremben közgyűlést tartand, mellyre ezenen minden t. cz. részvényes urak 's aszszonyságok tisztelettel meghivatnak. Költ Pesten január 7kén 1843. Szalay József mk. titoknak.

A pesti szegény gyermekórház-

egyesület Vlik közgyűlése mult hó 25kén reggel 11 óraker tartott szeretve tisztelt elnökének nm. Ürményi Ferencz koronaőr ó exja lakában. A nm. elnök a nem ugyan nagy számmal megjelent, de köztök sok kitünő jelességű tagokat, ékes vezérszóval üdvözölvén, a választmányi elnök t. Havas József ur a választmányiak a mult Vlik közgyűlés [1841, június 13d.] ótai sikerteljes munkálatait előterjeszvén, meleg szavakkal emelé ki, azon örvendetes viszhagot, mellyet az intézet minden eddigi vállalatainál, de főkép a beblében indítványoztatott nagyszerű ezüst és ékszer sorsjáték alkalmával az egész hazában találni szerencsés volt, 's mellynek fényes eredménye az intézetet majd nem lehetetlen gyorsasággal azon hatályteljes polczra emel, honnét jelenleg, ha ez iránti részvét ezután is olly arányban mint eddig, növekedni és gyümölesözni fog, biztósan és aggály nélkül nézhet szebb jövődjé felé, és mindinkább képes leend magas hivatásának megfelelni. És örömmel jelenté továbbá a tisztelt szónok ur, miszerint herczegprimásunk Kopácsy József, gr. Eszterházy Kázmér, 's hazánk lelkes főhölgyei gr. Batthyány Lajosné és Károlyi Györgyné kegyes alapítványai mintegy rúgonyul szolgáltak azon váratlan mindenünen villanszerűleg fölébredt országos pártfogásnak és részvételnek, melly annál jótékonyabban hatott

sacrae coronae jus regium transtulerunt; tripart. p. I. t. 3.) később is, midőn némely székely birtokosok magok kérték adományleveleket birtokos jogaiknak mintegy nagyobb megerősítésére, az ekkép közikbe becsúszott királyijus 32 évi elidősülés által elenyészett (Approb. const. p. III. tit. 76. art. 7. marosvásárhelyi constitutio 1451. Rákóczi privilegiuma 1636. székely szokásbeli törvények 1555. és országgyűlési végzés 1517.)

c) Ha valamely székely család magtalan kihalt vagy fejedelme ellen hűségtelen lett, nem a fuscusra, hanem a rokonokra, 's ezek nem létben szomszédokra szállott az örökség (tripart. p. III. tit. 4. szokásbeli törvények 30dik szám: appr. C. p. 4. tit. VI. art. 11.) Azonban ez örökösödési módot a segesvári gyűlés 1562. eltörölte, hol Benkő szerint először határozottat meg, hogy a székelyek is hűségtelenség esetében birtokaikat elveszítsek, de e végzés már az 1557. febr. 6. Fejérváron tartott országgyűlés végzéseiben is előfordul; ellenben a magtalanági esetben fen maradt köztök a régi örökösödési szokás, mellyről 1. Rákóczi György 1636. is nyilvános szabadságlevelet adott ki a székelyek számára.

d) Mihály vajda bejövetele előtt adó még a székely jobbágság sem fizetett mint az 1622. sept. 9. tartott országgyűlés határozata mutatja, mikor a törökadónak egy részét először vállalták fel a székelyek, de ezt is nem az örökös — azaz ősi — jobbágyok fizették, hanem a kik Mihály vajda bejöttekor vagy ezután lettek jobbágyokká.

Hogy a székelység hajdan nem adózott, kitetszik 1. Ferdinand biztosainak jelentéséből, kik a királyi jövedel-

meket vizsgálták meg Erdélyben; bizonyítják azt Mátyás király szavai is 1473, mellyekben csak koronázási, 's királymagzat-születési önkényes ajándékról van szó, Veráncz Antal is nyilván írja ezt 1538, (Kovachich scriptor: Rerum Hung. minor. t. II. p. 388.) végre a leopoldi diploma 14 pontjában is megismertetik. Azért éneklé Schesaeus:

Hi neque nobilibus nec regi debita census
Munera pendebant, hac solum lege ligati
Si quoties patriae imineant adversa viritum
Nullo invitati precio mox arma capessunt.

Ruinae pannonicae.

(Witteberg, 1571.)

e) A székely örökség csak fiaikat illet, ezek nem létben leányokat, kik juris fictione fiuleányoknak hivatnak. A szokásbeli törvények 18. száma mondja, valamely embernek két lánya van és fia nincsen, a lány olly örökös az atyai örökségben mint a fiu, de ha lányoknak fiok leszen lányok is, a fiu-leány atyahát kiházásitva belőle a lányi negyedről, melly már II. András alatt labrakapott Magyarországnak (Vestig. Comit. t. 1. p. 98—123.) nincs emlékezet a székely törvényekben, hanem csak a vagyonhoz mért tisztességes kiházásitáról.

f) Dézmat, kivéve a papságit, nem adtak a székelyek természetmennyekiből, a mellett szabad volt a halászat, vadászat 's koresmárlás köztök mely szabadságok ma is bizonyos tekintetben épségben fenállanak; sőt a compilat: C. p. III. t. 3. art. 8. arra is mutat, hogy vámot 's harminczadot nem fizettek, ha magok szükségére vásároltak gabonát fel a két Oláhországban.

g) Örökös székelyt in prima instantia vajda és kirá-

lyi-tábla elibe idézni nem lehetett, hanem ha szántsándékos gyilkosságban, melly esetben kegyelmet sem nyerhetett. (Ssokásb. törvény. 28. szám.) Később négy esetben lehetett királyi-táblához meghivatni a székelyt, mellyről bővebben olvashatni apr. c. p. III. t. 76. art. 13.

h) Székely jóságot perfolyam alatt zár alá vetni nem volt szabad. (apr. c. p. III. t. 76. art. 14.)

i) Hadi és polgári tisztviselőket magok választottak magok közt, 's azokat meg is változtatták. (trip. p. III. t. 4. apr. Const. p. III. t. 76. art. 1. pars IV. art. 3, 6, 7, Comp. c. p. II. t. 4. art. 1, 3, 4. Miklósvár-szék törvényes szokásai 1648. Bardótz szék privililegiuma 1635. országgyűlés végzései 1613, 1615, 1630.)

k) A székelyek homagiuma 25 f. a vármegyékben 66 f. 's e volt a fő-váltás. (trip. p. III. t. 4. 5.)

l) Három forintos perekől kezdve minden szabad székely felviheti ma is az udvarig perét. (trip. p. III. t. 4. szokásbeli törvények 1555.) Ez utolsóban mondatik, „a székely örökséggel ki három forintos ér királyra elmehetnek, tisztesség dolgával is elmehetnek, tiszt dolgával is mikor ez nép perel egymással.“

II.

A székelységről általán fogva meg lehet jegyezni, hogy az hadi nép; volt, hadban szolgáló emberek, vitézlő rend azon kifejezések, mellyekkel őket a törvények illetik (ap. c. p. III. t. 76. art. 8, 16, 20. P. V. Edict. 59—70.) Hogy jó katonák is voltak arról sok tanúbizonyság van. Aranyos-széklet érdemeikkel nyerték „pro meritoriis servitiis siculorum nostrorum“ mint az adománylevelől szól, Mátyás

az intézetre, minél nagyobbak valának azon nehezségek és gáncsak, mikkel intézetünknek eleitől fogva küzdenie kellett, 's mellyek férfias 's isten kegyelméből végképeni leküzdése által lehetett egyedül elérni azt, hogy jótékony hatása épen azon kétes időpontban midőn reményeink valósulása fölött majdnem elesüggedünk, egész magasztosságában kiterjeszkedvén, ügyvivőinek buzgó szándéka 's a nemeskeblű alapítók szellemét követő munkássága hazaszerte elismertett 's teljes érdeme szerint méltányoltatt. Minek ismét nem lehet egyéb következménye, mint hogy jóltevő munkálataink, mellyek mélyen tisztelt elnökünk Ürményi Ferencz ő exja böles kormánya alatt épen olly emberszerető mint folytonos buzgósággal intézettek és ügyeltettek és áldásteli gyümölcsöket teremnek, máris az egész hazának figyelem-tárgyul szolgálván, ezen a maga nemében nálunk egyetlen, de legnélkülözhetlenebb intézet is kivándja magának azon szerencsét, jövő országgyűlésén a haza közintézetei közé soroztatni. — Ezután a pénztár állapotjáról Nádasy István pénztárnok által tett jelentés szerint kivülaglott, miszerint a naggyűlés napjait a visszanyert tárgyak (számszerint négy fő és 72 kisebb nyeremények) értékén kívül az intézet pénztárában volt 15,192 fr. 49 xr. pp. melly sommához a még be nem küldött, de ismételt felhívásunkra legközelebb bizonyosan beküldendő 2640 sorsokért eső 2099 pnyí öszveget, 's a visszanyert tárgyak valóságos értékét hozzá számítván, ezen nagyszerű sorsjáték három hónapi folyama alatt 20,092 fr. 4 xr pengő tiszta hasznot eredményezett. Választmányi elnök ur előadván továbbá a sorsjátékot kezelő egyének fáradságtalan 's önfeláldozással járó munkásságait, azok illő méltánnyal és köszönettel fogadtattak, ugy szinte Ma n a g e t t a Antal a pesten szállásoló ns Ceceopieri sorozredi és Flamm Károly nyugalmazott őrnagyok ama szives készségökért, mellyszerint a sorsjátékkal összekapcsolt fényes táncmulatsági alkalommal a budapesti ezredekek főnökeiktől nagylelkűleg ingyen odaajánlott négy hangszkar elrendezését és igazgatását magukra vállalni kegyeskedtek, valamint mindazon e jótékony ügyet ajándékok, tanácsaik és szolgálati készségeik által sikeresen előmozdító buzgó emberbarátoknak, kiknek tisztelt neveik jegyzőkönyvileg örök emlékül följegyzvék, és tündöklőni fognak az emberi szeretet és irtalmasság fényes lapjain, — nyilvános legmelegebb köszönet szavaztatott az egyesület részéről. — A pénztár kedvező állapotja tekintetéből előterjesztett továbbá a már választmányilag is (november 28d. és december 24dikén) megvitatott kérdés, vajjon az intézetnek jelen kedvező körülményei közt idején és tanácsos volna-e házvételről gondoskodni? — vagy, miután igen hihető, sőt tekintetbe vévén századunk philantropicus szellemét, 's főleg ezen intézet iránt minden alkalommal kitünően mutatkozott részvétet, bizonyos remélhetni, miszerint honfaink közül egyik vagy másik, kit a szerencse dúsabban megáldott javaival, megbarátkozandik azon magasztos eszmével, intézetünket — a beteg gyámoltalan gyermekek eme közhasznu védhelyét — valamely a városban fekvő alkalmas telekkel megajándékozni, mint ez a vakok 's egyéb intézeteknél is történt, a házvevést még továbbra is elhalasztani? A vélemények választmányi elnökünk alapos és meggyőző okainak engedvén, ez utóbira hajoltak, mindazonáltal egy alváltmány is bizatott meg, melly azon esetben, ha időközben találtatnék eladandó ház vagy telek, melly minden

megkivántató kellekekkel ellátva az intézet céljainak tökéletesen megfelelő és haszonnal megszerezhető lenne, erről a választmányt értesítse, 's ezismét fölhatalmazva legyen a házvételbe naggyűl.helybenhagyás reményében bocsátkozni. Ezután egy az 1842iki január 9iki választmányi ülésben egyik választótag által indítványozott teremek létesítése hozatott szóba, 's általános tetszéssel és helybenhagyással elfogadtatt, mint olyan, melly valamint igen czélszerű 's az intézet érdekeit hathatósan előmozdítani képes, ugy más részről legalkalmasabb azon dícső részvétet mindinkább élesíteni és nevelni, melly eddigi munkálatainkat mint áldás a jótettet rögtön követé. Ez indítvány nyomán tehát közlekedéssel elhatározottatt, hogy az egyesület részvényesei közül bizonyos számból álló h ö l g y k o s z o r u jeletessék ki és kérsék meg, hogy hetenkinti felváltás szerint az intézetet meglátogatni és annak belgazdasági felügyeletét magára vállalni kegyeskednék. Lehetetlen azon szemlátomási sikert és hasznot észre nem venni, melly ezen tervnek foganatosítása esetében intézetünkre áradni fog, lehetetlen ennek a legszebb jövendő nem igérni, mihelyest azt városunk lelkes hölgyei kikben kétszeres lánggal gyul a mennyei irtalmasság érzete, ápoló gondjaira méltatják. És az, ki ismeri Pestbudának érényes hölgyeit, a ki tudja, 's ki nem tudja azt, ki figyelemmel kíséret jótékony intézeteink felvirágzása indító okait? a ki tudja, az irtalmasságnak milly kiapadhatlan forrásával bir a gyöngéd női kebel, ha szenvedő embertársai vigaszára és bajai enyhítésére fölhivatalik, az ostozi fog imézetünk ezen új és áldásthó aerája fölötti lelkesedésünkben. Növelve lön ez, midőn a titoknak következő tartalmu iratott olvasott fel a közgyűlés előtt:

A kisdedek pesti kórházat megtekintőnek keblét a legkellemetesebb érzés fogja el, midőn ezen valóban jótékony intézetben minden lépten a derék alapítók emberszeretetének legszebb eredményét, a kisdedeket szívből kedvelő dr. Schoepff fáradságtalan szorgalmát, a gyermekorvoslás körüli tudományos nézetét, a fiatal segédorvosok esüggetlen serénységét, a gondviselőnek szüárd rend és tisztaság szeretetét 's a szenvedő kisdedeknek a szelid bánásmód által nyert jólétben kitünő nyugodtságukat gyönyörrel szemlélheti és tapasztalhatja. Bővebb dícséretünkre e szép és közhasznu intézet nem szorult, saját elrendezésében alapszik már ennek magasztos léte, de igenis szüksége van még a szenvedő kisdedek sorsát szívükön viselő emberek segedelmezésére is. Nehány aszszonyosság tehát e nézetből indulva, 's tudván azt, hogy a jótét, bármilly csekély is, szívesen fogadtatik, a végre egyesült, hogy a kisdéd kórház némi segedelmezésére t e r m e s z t m e n y i a d a k o z á s o k k a l járuljon, melly czélra ugyanis küldenek: Komárom megyéből P. asszony egy bödöny szilvaizt, R. asszony egy zsák lánglisztet, 14 iteze aszalt szilvát, 's egy bödönyke szilvaizt. — Pest megyéből D. asszony 14 font szappanyt, 8 iteze aszalt cseresznyét, Sz. asszony két zsák burgonyát, 1/2 zsák köleskását 's egy mázsa lánglisztet. Arad megyéből: L. asszony három mázsa lánglisztet. Pestről Kö... asszony 12 font riskását, K. asszony 12 font árpakását és Szegedről: K. E. asszony egy süvegece ezukrot, 8 font riskását. Az adományok noha sokak előtt esekélyszerűeknek látszanak, de szívből jöttek 's követésre méltók. Közli K. —

Nem szükség említeni azon örvendetes benyomást,

melly ezen érzékeny egyszerűséggel írott oklevél elolvasása alatt és után mélyen meglepé a kedélyeket, sem azon köz hálaérzelmet, mellyet a jótékony hölgyek által megpendített az adakozások ezen új eszméje iránt a gyűlés tagjai nyilvánítottak. — Miután végre Z s e d e n y i Eduard, kir. helytartói tanácsnok, és H a v a s Ignác, tolnamegyei volt főorvos azon kitünő részvétért, mellyel az egyesület ügyei iránt viseltetnek 's joggal remélhetni, miszerint fényes tehetségeik által annak javát ezentul is előmozdítandják, nm. elnök ur által az egyesület választmányi tagjai közé soroztatottak — 's a választmány megfogadtatt volna, hogy az egyesületi alapszabályok átdolgozása miatti véleményét a jövő, f. e. aprilben tartandó naggyűlésnek aláterjesse, ezen olly érdekes és a legszebb remények iránti igényt magában rejtő gyűlés bevégeztetett. Pesten, január 31kán, 1843. Frankenburg Adolf egyesületi titoknak.

Pesti protest. főiskola tárgyában.

A két protestans felekezet egyesült iskolai választmányja gróf Teleki Sámuel ő naga elnökle alatt f. h. 6kán tartá nyilvános ülését; mellyen számos halgatókon kívül 29 tag volt jelen. A szükségesek előterjesztése és kölesönös értesülések után azon indítvány fogadtattott el: hogy a kir. fölség kegyelmes jóváhagyása alá terjesztendő iskola-elrendezési, tanítási, és igazgatási tervnek, a jutalmazott pálya-munkákból leendő részletes kidolgozására most mindjárt egy alváltmány küldettesék ki. Ennek tagjai mgos báró Prónay Albert ur elnökle alatt: Dobos János, Fáy András, Kosuth Lajos, Nyáry Pál, Pulszky Ferencz, gróf Ráday Gedeon, Schedius Lajos, Székács József, Tatay Endre, és Taubner Károly urak. Ugyanezen alváltmányra bizatott javaslatot tenni a Pesten már létező evang. gymasiumnak a közösen felállítandó főiskolával egybekapcsolása módjáról 's fölteiről; ugy szinte részletekre vinni azon általános elveket, mellyek a tanítók választása, alapítóknak adandó jogok sat. körül már eleve kitűzettek, 's egyházkerületileg is elfogadtattak. Munkálatának eredményéről hírlapok utján a tisztelt közönség értesíttetni fog. Közli B. E.

Megyei közlések.

Baranyából: Pécs decemb. 30án. F. e. november 28án első alispáni elnöklet alatt tartott közgyűlésünkről decemb. 5én tett tudósításom mai napig; világot nem látván, miután ennek okát eltévedésnek gyanyitann, kívántam ugyan azt ujjal megkülödni, hogy mennyiben e késedelem miatt érdekében nem vesztett azt a t. szerkesztőség becses lapjai olvasó közönségének átadhassa. *) — Közgyűlésünk megnyitásokor szeretett elnökünk első alispán ifj. Majláth György ur mindenek előtt velős egyzersmind szívreható szavaival az öszvegyült RRket, kik közt elnökséget viselni most először nyílt alkalm, a közérdekek iránti meleg és folytonos részvételre felhívá, három tárgyra kérte ki előlegesen a t. KK. 's RR. figyelmét 's e három t. i. a felháborított közbátorság, tetemes adóbeli hátramaradás, és selymentenyésztés volt; az elsőre szóval előadá 1) miszerint egy idő óta e megye közbátorsága bizonyos Szávits Milos nevű, és más rabló csapatok által annyira megzavartott, hogy

*) 'S mi ezt, miután sajnálatunkra az első közlés hozzánk el nem jutott, szívesen teljesítjük. Szerk.

király parancsolatjában 1473. „strenuum belli gerandi studium siculorum“ Verbőcziben „siculi rerum bellicarum expertissimi“ kifejezések állnak, mellyeknek számát itt szaporítani felesleg lenne. Ez a derék nemzet kezdetben két osztályból állott, l o v a s o k b ó l és g y a l o g o k b ó l; hadi és polgári tisztjeit e két osztály szabad-választással nevezte ki, kivéve a székegy ispánt, kit mindenkor a királyok és fejedelmek neveztek ki, a mint ez az 1492. diaeta 8 cikkéből és appr. c. p. III. t. 76. art. 1. világos. Régen minden hivatal köztük személyes és nem örökös volt, az egész nemzet egyenlő szabadságban élt, érdem és nagyobb birtok után minden székely hivatalra jutott, azért írta Benkő — „equites secundi ordinis — incunabula primorum“ (Imaginat. sic. p. 44.) azaz — a primori vagy első rend a lovag osztályból kerekedett ki.

A primores hajdan csak tisztséget viselő emberek voltak, 's mint rendszeren szokott a dolgok folyama menni, hatalmuknál fogva idővel külön cast-tá váltak 's felekezeteik érdekével gyakran ellenkező álláspontokat váltak ki magoknak. Ez — általam bőven kifejtett nézet azonban heves vitára szolgált okul 1830., mellynek folyamát az akkor Pete által kiadott erdélyi hírlapokban (nemzeti társalkodó 1830.) megolvashatni. Ellenfelem (G. L. betűkkel nem akarta megismereni, hogy a székelység a primorokkal véve három rendből állott, melly három osztályt csak a szolgáló katonai rendre akarja szorítani; én pedig azt állítom, mint most is állítom, hogy a székely eredeti szerkezeténél fogva mint minden más magyar kezdetben született katona volt, 's az oklevelekben előfordulni szokott kifejezés „siculi, trinum generum“ az egész

székelységre kiterjedt, különben a primoroknak vagy is a mai székely fő nemeseknek helyt sem találma a történetíró a székelység historiájában, 's illy alap-nézet nélkül nem tudna midőn őket introducalni, mellynek ügylétéért régi törvények szokások és történeti kutatók kezdeskednek. Idővel is még a három rend közt az egy birtokon kívül semmi különbség nem volt. Mátyás király lustrale edictuma (1473.) nyilván mondja ezt, melly szerint az előléptetések nem a születés, nem is nemes levelek, hanem a birtok nagysága szerint történtek, a gyalognak ha lófó akart lenni háromannyi birtokot kelle bebizonyítani, mint különben, viszont a lófónek hogy primor lehessen, örökösödés vagy vásár után ismét háromszorta több vagyon kelle megszerezni és előmutatni „nec ex illis nisi tres terrae sortes et facultates habere dignoscantur ad superiorem gradum adscendere valebant.“

Hiszen még ma is minden történet változások daczára a fő nemesek és közrend a határnoki ezerekben szintugy mint a nem-katonai székelyben egyenlő joggal birják örökségeiket, a per-folytatásban nincs köztük semmi különbség, a főváltás és bírságok fizetésében, törvényes menedékekkel élésben, hatalmaskodási büntetésben, az örökösödés módjában mindnyájan egyenlők, támadólag és védőleg mindenki maga személyben perelhet a fő nemes ellen is, még a büntető keresetekben is, kivéve az 1762. zászló alá irt családot — egyenlő személyes szabadságu jogokkal élnek, tehát polgári viszonyaik fő sark-pontja ma is ugyan azok, mint mellyeket Oláh Miklós sztergomai érsek (1529—1535.) előszámlált in Attila cap. 17.; 's megigazult Istvánfi mondása is, hogy a székelyek 1562. előtt (a híres fellázadási időszak)

szabadok voltak mint Helvétzia lakosai, csak fejünkint katonáskodtak. (Hist. R. Hung. I. 71.)

Meg kelle mindezt értenem, hogy tisztán láthassuk a dolgot, 's kik magoknak bővebb felvilágosítást akarnak szerezni, azok az erdélyi Társalkodó akkori számaikat, mellyek az én feleletemet is felvették, magával a könyvvel is összehasonlítsák. (Folyt.)

Színházügy.

Az új év kedvező csillagzattal látszik felderülnök nemzeti színházunkra nézve, mind művelzeti mind pénztár-vizonyi tekintetben. Az új igazgató igen gondos figyelemmel látszik viseltetni mind a t. közönség kívánata, mind a színház földadata mind pedig iróink 's irodalmunk igényei iránt. Az első előadás ez évben Kisfaludy, Ilka-jával kezdetek meg, melly igen szép számú nézőközönséget gyűjte össze. Azóta színpadra került Sziglieti nék Kinizsi című tud. társ. másodjutalmat nyert új vígjátéka, melly sok helyen valódi bohózatnak is sok, 's mübees szempontjából a közepszerűnél semmivel sem áll fölebb. Nem csekély vonzó-erőt gyakorolnak a Londonba készülő győri hangszkar és Westler Sándor táncművész, kik már három ízben hallatták bájos zenéjüket 's láttatták tánczbeli ügyességüket a mindenkor (megcsak a páholyokra nézve is) tömve volt közönséggel. — Egy kérdésünk van néhány színésztaghoz kiknek neveit még ezuttal elhalgatjuk: tanulják meg jobban szerepeiket, mert ettül vajmi sok függ!

ennek helyrehozása végett a megye katonai segélyért is folyamodott, miután ezt megnyerte, és gr. Hessen Homburg gyalogezredéből egy osztály ide szállított volna, noha e katonaság szünet nélküli példás szorgalommal a gonosztevők üldözésében foglalkodék, noha a rögtön ítélő bíróság által egy utonálló 's rabló el is ítélte, mind a mellett is sem azon Milos nevű gonosztevő maig kézre nem keríthetett, sem a közbátorság tökéletesen helyre nincs állítva, sőt újabb veszélyteljes és kegyetlenkedéssel párosult rablás adván magát a siklósi járásban elő **) ezen a közbátorság visszaállítására célzó további rendelkezések megtétele, ugy a nevezett ezredbeli osztály főnöke által előterjesztett kívánatokra nézvést intézkedésekre a Rket felszólítja. Melly előadás következtében felolvastattak Szabó Zsigmond urnak, mint a rablók ellen kiküldött biztosító katonai osztály parancsnokának elnök-alispán urhoz intézett hivatalos levele, mellyben a megye mint politikai hatóság részéről az általa ajánlott szabályokat helybenhagyatni kérte; felolvastatása után e szabályoknak, mellyek 6ik pontjában foglaltatik, hogy az őrszemek, patrolok felszólítására kiki tartozzék kivált éjszaka, megállani, és járata okát bebizonyítani, különben mint gyanús könnyen agyon lövethetik; Sik pontban pedig, hogy hová 's melly helyekre a katonai őrszem kutatás okáért beeresztést kíván, oda akadály nélkül beeresztessék. — E két pont alattiak hosszabb vitakozásokra nyujtanak alkalmat; a kérdés azonban kellő szempontbul felvetetvén 's illően meghányatván olly értelmű határozat keletkezett: hogy „mind ezen előadott kívánat a Rendek által is e rendkívüli esend- 's bátorság-veszélyeztető időszakban 's esetekben méltánylással fogadtatván, azok megtartását 's a járásbeli tisztviselők, különösen fősbíró urak általi sikerességét ezennel elrendelik; — a mi még is a 6ik pont alatt érintett azon rendszabályt, hogy ha valaki az őrszemek felszólítására meg nem állna, könnyen agyon is lövethetnek, illeti, valamint a Rendek egy részről az őrszemek hivatása 's rendeltetése célját a gonosztevő ellenében szilárdul 's egész szigorral foganatosítani szükségesnek látják, úgy másrésztől a békés polgárokat bármí távolról — gyanítható veszélytől megóni 's valamely könnyen visszaélésre is alkalmat nyujtható önkénytől menteni szoros tisztöknek ismervén, — azon pont alatti előadást csak az önvédelem korlátai közt hagyják helyben, úgy, hogy csak a legszükségeseb esetekben, 's midőn valaki, az őrszemek többszöri felszólítása után is megállani makacsodik 's futásnak ered, lehessen löni rá 's ekkor is a lövésnek főczélja a gyanúsnak ártalmatlanná tétele, 's könnyebb elfoghatása legyen. Továbbá a Sik pont alatt azon előadás és kívánat, hogy hová a katonai őrszemek beeresztést szorgalmazzanak, oda akadály és ellenállás nélkül beeresztessenek, — olly magyarázattal fogadtatik el, hogy minden magányos és gyanús helyeken katonai őrszem kutatását eszközölhesse ugyan, azonban hol ellenszegülésre talál, mielőtt erőhatalmat használ, az olly helyet a körülményekhez képest elegendő biztos örökkel körülvevén 's őrizet alatt tartván, a legközelebbi polgári tisztviselőségnek vagy előjárásának jelentés tétessék, 's azok hozzájárulta és segélyvel eszközöltessék a szükséges kutatás és erőhatalmi fellépés, azonban mindig legszorosab ovatossággal; — azon esetekre azonban, midőn t. i. a gonosztevő folytonos üldözésében foglalatokodnak a katonák, ezen ovatos rendszabály nem szoríthat. Melly rendszabály 's határozat hogy mindenki kellő tudomására jutathasson, mintegy három ezer példányban a házi pénztár költségén a jegyzői hivatal felügyelése alatt kinyomatni, a megyebeli földes urak, lelkészek 's helységek tudomásaul és közhírré tétel végett kiadatni, a szomszéd megyékkel is és Pécs város tanácsával értesítés végett közöltetni rendeltettek. — 2) A tetemes adóbeli hátramaradásra fordítván elnök ur a KK. 's RR figyelmét járásbeli tisztviselő uraknak meghagyatott, hogy nemesak a folyó adót, hanem a régibb tartozások egy részét is behajtani minden módon igyekezzenek, különösen ügyelvén még is arra, hogy illy tartozások egyszerre lefizetésével az adózó szegénység végkép tönkre ne juttassék. 3) Selyemtenyészés tárgyában elnök ur előad, miszerint ő mult közgyűlési megbízatásánál fogva a sopronyi szederregylet igazgatójával e megye részéről a szederfanyészés megtanulására oda küldendő egyén iránt értekezvén, azon egyén felküldése határidejeül martius eleje, haza jöveleül pedig oct. vége legyen kifüze, tartására, fordítandó költségek összege pedig havonként legkisebb mennyiségben 12 pfr rug, elnök alispán ur továbbá is megbízott, az e célra szükséges rendeletek megtételére, a kívántató pénz-

*) Kis-Csány helységbeli lelkész, javai elrablottsán kívül, parasztnak 's tízes vasnak hasára lett rakásával kizotatott.

összevnek szabad ajánlat utjáni összevgyűjtésére a megyebeli urodalmak első alispán ur által, a többi nemeség pedig főbírói uton felszólítani 's megkérteni határozatott. — Még a tömlöczökről kívánt volna tisztelt elnökünk némit előterjeszteni, mivel azonban hivatalos jelentése e tárgyról a többi tisztí jelentés sorában is elő forduland, a RR ez iránti figyelmét annak idejére kérte ki. — Ezek után felolvastattak 's hitelesítették az utóbbi közgyűlés óta (sept. 20. és nov. 23án) tartatott kisgyűlések jegyzőkönyvei, 's a fmgu udv. kancellariaparancsi, mellyek azonban a nagy közönségre nézve semmi érdeket magokban nem foglalnak. — 4) B. Mednyánszky Alajos ő excja kir. kincstári elnöké lett legkegyelmeseb kineveztetését tudató htanácsi k. intézmény közörmel vételett tudomásul. 5) A közbátorságot megyénkben veszélyeztető gonosztevők fejére teendő jutalomdíj végett mult közgyűlésből történt felírásunkra a htanácsi k. intézmény tartalma szerint minden egyes gonosztevő, — mennyiben t. i. a törvényhatóság által illyenken elismertetik, elfogónak jutalmul, ha az életben fogatják el 's adatik át a törvényhatóságnak, 200. p. flot. holtan leendő bemutatónak pedig 100. pftot, mennyiben pedig az elfogók vagy agyon lövők katonai személyek, vagy megyei foglárók lennének, életben 50 's holtan 25 pftot a kir. kincstáról megyeileg ez iránt leendő felterjesztésre kijelölendöket, nyilvánítván, ezen k. intézmény megyszerzte közhírré tétetni rendeltetett. 6) Megyénkbeli evang. lelkészeknek stolaris és egyéb lelki járandóságainak ezüst pénzben lehető megvehetése tárgyában érkezett k. htanácsi intézmény folytában határozatott, hogy minden zavar 's viszonti követelések elhárítása végett az érintett fizetések ezüstbeni járandósága mai naptól értetvén, az ez ideig váltó vagy ezüstben fizetettek, mostani állásukban maradjanak. — 7) A pesti hangszegylet megkeresése megyszerzte hirdettni rendeltetett. 8) Nádor ő fenségének a vakok pesti intézete tárgyában érkezett levele első alispán urnak kiadatott, hogy ezen üdvös intézet kellő előmozdítására adakozásokat gyűjteni 's minden közhaldogságra célzótt előmozdítani szüntelenül tanusított készségénél fogva igyekezék. 9) Késmark sz. kir. városnak az országgyűlésre küldendő követek megválasztását illető ismeretes levele az országos utasítások javaslatára elkiszikülésre kiküldött választmányának kiadatott 's ezen intézkedésről Késmark városa tudósítani rendeltetett. 10) Tolna megyének a postabéri új rendszer iránti levele, miután már ugyanezen indítvány mult gyűlésünkör szinte azon indítványozó bírór ur által szóba hozatván meghányatott 's már akkor az országgyűlési választmányhoz utasított: ennél fogva a Rk azon határozatuktól el nem állván ezt ismét azon választmányhoz utasíták. El nem hallgathatom, hogy ezen kérdés tárgyalásakor egyik jelsz bíránk historie és juridice megmutatta, mikép a jelen tárgy akár ő felsége akár az országgyűlés elibe terjesztessék, nem mint sérelem hanem csak mint postulatum adathatik elő, kitüntetvén többi közt, hogy az országos Rk ő felségének abeli kegyelmét, miszerint minden hivatalos levél ingyen vitethessék, törvényben megköszönve, a postabéri iránti egyenes jogát ő felségének az által is ünnepélyesen elismerték légyen. 11) Szerémnek a Dráva Száva csatorna tárgyában költ levele az említett választmányhoz utasították. 12) Zalamegyének Deák Antal halálát tudató levele fájdalmas részvétellel fogadtatott, miről a tisztelt tudósító megye értesíteni határozatott. 13) Gr. Haller Ferenc horvátországi bán ő excellja becses levele, mellyben megyének azon iránta mutatott részvétét, miszerint ünnepélyes beiktatását küldött-séggel tisztelék, megköszöni, öröm „éljen“ ekkel fogadtatott. 14) Torontál megyének diplomáciai méltóságra emelt honi nyelvünk kigúnyoltatása végett Károlyvár város ellen tett lépése nálunk is méltánylásra találván, felírás szavatott. 15) Ugyanazon megye az országgyűlési naplók szerkesztése tárgyában tett megkeresése pártolást nyert. 16) Szinte azon nemes megyének abeli levele hogy a büntető rendszer kimunkálásával foglalatokodó országos választmány munkálata országgyűlése előtt a megyékkel közöltessék, méltányoltatván, felírás határozatott. 17) Szerémnek a turopolyai nemesek sérelme ügyében költ tudósítása örvendetes tudomásul vétetett. 18) Nyitraiának a hatalomkar rendelése iránti ismeretes levele az országgyűlési utasítások javaslatával foglalkodó választmányhoz utasított. 19) Krassónak magyar nyelv ügyében levele ugyanazon választmányának datott ki. 20) Megyénkben fenálló rögtönítélő bíróság a f. e. sept. 22én egy Jankovics Mihály szökevénykatonára 's számos utonállási erőszakos rablásokkal terhelt gyilkos gonosztevőnek elítéléséről vezetett jegyző könyve beadatván, a nmgü Htanácsnak felterjeszteni, egyszersmind nádor ő fensége megkérteni határozatott, hogy

miután az e megyében megzavart közbátorság még nemesak helyre nem állíthatott, sőt újabb kegyetlenségekkel üzött rablások által felzavartatott, a rögtön ítélő bíróság gyakorolhatását egy évre meghosszabbítani kegyeskedik. A nm. tanács pedig alázatosan megkérteni rendeltetett, hogy fentebb érintett k. intézvénye szerint az említett gonosztevőnek ugy Schrött Józset nevű czinkos társának (ki szinte a rögtön-ítélő bíróság elibe állítatva ez által valódi gonosztevőnek elismertetik, 's illő bünhődése végett a rendes törvényes utra igazíttatván a katonai hatóságnak átadatott) elfogói számára a fejenként ajánlott 200 és így 400 pft illő helyeni kijelelését kegyesen kieszközölni méltóztatnék. 21) Szathmárnémeti városnak Késmarkhoz hason-tartalmu levele az országgyűlési választmányának kiadatott, 's ezen intézkedésről a megkereső város tudósítani rendeltetett. 22) Az adó tárgyában kiküldött választmány benyujtott véleménye felolvastatván örömmel nyilvánítom, hogy e részben előlegesen tett abbeli nyilatkozatom, miszerint Baranya megye minden jót 's üdvöst híven ápoló Rendeiben helyezett ama bizodalom, miszerint a választmány véleményét elfogadják 's vele édes honunk boldogítását örömmel előmozdítandják, valósult, mert a vélemény felolvasása után annak érdemére nézve egyetlen ellen nyilatkozat sem történné, közértelemű „helyes“ nyilatkozással elfogadtatott, egyedül az „aránylag“ kifejezés bővebb felvilágosítása tekintetéből egy bírónak amaz indítványa, hogy, ezen „aránylag“ szó az országgyűlés által kidolgozandó azon arányra értessék, mikép az uri birtok az urbéri állományhoz 's birtokhoz képest áll, a határozatban érdekeltet; — szóba hozatott ugyan a többet fizetendöknek e részben 's egyedül csak az adó feletti tanácskozásokban adandó szavazati többség is, melly indítvány bár többek által pártolattott, a többségnek méltánylását meg nem nyerhetvén e határozat keletkezett: „a választmányának beadott jelentésében kifejtett szellemi nézetek 's tekintetekben a RR. osztozván, annak véleményét, mellyel fogva a hadi adót azért, mivel a magyar nemes, mint illyen már a hon védelmére születvén, miután eddig e kötelességének mindenkor meg is felelt, 's életét, vérét hazájáért feláldozni kész levén, ezt pénzzel megváltani nem kívánja, mint időelőttit, melly meg nem rendszeresített nem szabályoztatott, most el nem válthatónak tartja, egész kiterjedésében elfogadják; — mi a hon gyűlése által elhatározandó rendkívüli országos vállalatokat, minők a folyók szabályozása, gyárok, 's más illyevü a hon díszét 's javát előmozdító ajánlatok megadását, 's illetőleg felségelését illeti, hogy ezeket a nemes is a többi hon polgárral aránylag viselje — a választmány véleményét a Rendek hasonlóul elfogadják, 's egyedül az aránylagos kifejezésre nézve világosan megjegyzik; hogy azokhoz az országgyűlésen kidolgozandó azon arány szerint, mikép az uri birtok az urbéri állományhoz 's birtokhoz képest áll, kívánának járulni. Végre a megyék házi szükségét, vagy is az ugy nevezett házi adót érdeklő azon véleményét a választmányának: mikint a katonai tartásból eredő veszteséget kivéve, melly természeténél fogva a hadi adóval kapcsolatban áll, a többi a házi adó pontjaira vonatkozó 's azokban foglalt kiadásokban, mint a nemeseknek hanem nagyobb, bizonyosan az adózával egyenlő érdekében fekvő, költségeknek viselését az országgyűlés által meghatározandó fentebb is érintett arány 's kivétési kulcs szerint, a kiváltságos rend általi elvállhatását véli, szinte a Rendek elfogadván és magokévé tétvén, e végzésük a jövő országgyűlésre küldendő követeknek ezennel utasításul adni elhatározzák.“ — Ehez még csak azon ohajtás lehetne melléklendő: adja isten, hogy e kérdésre nézve honunk minden megyéből hasonlólv olvashassunk, és sok oldalról rángatott alkotmányunkat illy alapra állíthassuk, akkor szeretett közös anyánk, a hon, boldog, a thron pedig erős leend. 23) Eperjes városnak az országgyűlési szövetek választását tárgyazó levele az országgyűlési küldöttségnek kiadatott, 's erről a nevezett város tudósítani rendeltetett. 24) Főadószedők az 184^{1/2} évi adó előleges feljegyzését bemutatá, e szerint idei hadiadónk 112,078 fr. 52⁶/₁₀₀ xr. háziadó pedig 70,600 fr. vagy és összesen 182,678 fr. 52⁶/₁₀₀ xr. ezüst pénzben, 25) Megyénkben elfogadatokon utazandók részéről nem leendő felesleg megemlitenem, hogy az előfogati ár, a beállott rosz utak tekintetéből 1. lótol 20 p. kra emeltetett állomásonként. 26) Marha hus fontja 11 kron megmaradt. 27) Jövő közgyűlésünk Martius 13án polgári törvényeszkünk januar 9én fenytő pedig martius 6án veendi kezdetét. —

☩ Nyitrából. Évnegyedes közgyűlésünk december 19én kezdődött, 's noha időnk folyvást rosz, utaink kissé sárosak, akarám mondani sikosak, cortések még is számosan jelentek meg. De ezt mi már megszoktuk,

's aztán né is csudálkozzék a tisztelt olvasó közönség, nekünk bírákat kelle választanunk, vajmi nehéz feladat pedig mámoros atyafiak nélkül a választás! De most a terembe. — Elnök alispán ur üdvözlő beszédében kiemelte a törvényszéki táblabírák 1843rai választását. Mielőtt a szavazat megkezdetnék, szőnyegre került a törvényszéki nyilvánosság, mit többen károsnak hittek a fenytő törvényszékekben, 's csak a polgáriakat kívánták nyílt ajtóknál tartatni; mások ellenben teljes nyilvánosságot ohajtottak; de a többség az előbbiek részére hajlott. És most következék a titkos szavazat, és szomorúan kelle tapasztalnunk, miut üző titkosan csalafajlékát az ármány. A voksolást egy furesa — mondhatnók — botrányos intermezzo szakasztá meg: Sz. ugyan is előre lemondott a törvényszéki táblabíró-ságról, mert J. bizonyos nemes uraktól a választandó bírák neveit rejti jegyzéket elvevén, ezt egy másikkal cserélte föl. J. az egész vádat akkép módosítá, hogy ő nemes társai szabad joggyakorlatát tiszteletben tartja, 's csak érdemesnek kíván elsőseget adatni: és mi e menteséget elfogadók, 's mintha mi sem történt volna, tovább szavaztunk. Ez, urak, valóságos tény, 's tanulságteljes azoknak, kik a titkos szavazat árnyéklatit vagy nem tudják, vagy látni nem akarják. A szavazatok eredménye időkimelésből délutáni 4 órára halasztaték. — Felolvasatott azután a nm. Helyt. tanácsnak szeretve tisztelt főispánunk Mednyánszky Alajos báró ő excljának kamara-elnökké lett kineveztetését tudató levele, mi dörgő éjlenekkel fogadtatott, 's mindenki arcán látható volt az öröm, melyet e legkegyelmesh k. kinevezés keblünkben gerjesztett, 's kötelességünknek érzők főkörmányzó urat szívünk érzelméről tudósítani. — Ugyan az nap főispán ő nmgta több rendbeli kinevező, helyettesítő, 's megyénk belkormányzatát illető levelei olvastattak föl. — Továbbá Keresztury József ügyvéd, miután mult augusztusi közgyűlésünkben nemessége kétségbe vonatott, 's keresztlevelének hiteles alairással el látott bemutatására felszólítatott, ennek most eleget tevő megyei kétségtelen nemeseink sorába igttatték. — Főlkelt most a récsényi lelkész, 's szónoki tehetsége egész erejével ünnepelesen áldozta halhatatlan Verbőcynk háromszázados emlékének, mint alkotmányunk egyik rejtenthetlen hőségnek, mely szerinte ugy, a mint van, több századot alig élhetend, a mindünnen alapjában ostromoltatott. Mi a szónokkal egyetértve hiszszük, 's reméljük, hogy nyolczszázados alkotmányunk, ha régi alakjában nem is, üdvös módosításokkal, tulzó reformereink ostromlásai daczára, még több századig, élend. — Gyűlésünk vége felé a türelem szép példáját adá V. thiránk, ki csupán e minden sértési szándok nélkül kiejtett „akatholikus“ szóért annyira fölhevült, hogy feledve a helyszentségét „publice legyalázással“ fenyegetné azt, ki „protestans“ helyett „akatholikus“t merészkednék használni. — Másnap decemb. 20án a jegyzőkönyv felolvasatása után nádor ő fenséégének az 1840d. évi országos pénztár számadásait velünk közlő magyar levele köz örömmel fogadtatott. — Pest megye főlshóllítása a hangászegylet pártolására nem nagy részvételre talált, 's ha füleink nem csalnak, az elnökség ama csekély reményt nyújtó véleményben volt: „nekünk is van hangászegyletünk, inkább pártoljuk ezt.“ — Már tisztelet, becsület mindenki véleményének, de mi azt tartjuk, hogy a pestbudai hangászegylet is mienk, mert azt egy nemzeti conservatorium alapjának szeretjük tekinteni; 's aztán még is következtelének vagyunk mi, nemzeti színházra áldoztunk, 's az ennek föntartására legszükségeseb eszközöket kellőleg pártolni elmulasztjuk. — Ellenben nagy lelkesüléssel fogadtatott Zalának a horvátországi ilirómaniát tárgyzató levele. Egy érdemes szónok lelke aggodalmát tárá föl a KK's RRnek, figyelmeztetve a honunk- 's nemzetiségünket mindünnen fenyegető vészekre; megemlíté Szerbia, 's Havasalföld legújabb eseményit, 's ezek kulesát észak ármányos politikájában kereste; lélekrázólag füsté azon iszonyu méltatlanságokat, melyeket 1831 óta a szerencsétlen lengyel nemzetet, 's hajdani jó szomszédunkon, mostan pedig harmadfél millió katolikus alattvalóin elkövet a zsarnokság. Szerinte mindezt közönyösen nézünk annyit volna, mint egész magyar nemzetünk jövőjét aláásni: kérte tehát a RRket Zala levelének pártolására, egyszersmind indítványozá, hogy ő felségéhez küldendő aláztos felírásban esedezenek a hős lengyel nemzet diplomatiai uton eszközözendő visszaállításáért, 's e lépésre honunk minden törvényhatóságát körlevél által szólítsák föl; mely indítvány egyhangulag elfogadtatott. Szólt még e tárgyhoz egy ügyvéd is, kif gyűlésünk első napján körünkbe vettünk, 's mint mondá, fensőbb szempontból, de e fensőbb szempontot félőráig tartó légből kapkodott beszédében, 's körmönfont okoskodásában népképviselőre csavarta: 's tudom a P. Hirlap szerkesztője

örömpoharát csordultig kiürítendte, ha e jelesen betanult tanítványát hallani szerencsés lehetett volna, mint-hogy ennek is csak a népképviselőt „reménye kiből-je, politikai hite főágazata.“ A RR. menekülni kívánván e rohanva haladótul, — ki előtt minden vágtatni nem akaró „tespedés barátja“, mit ugyan sürün is menydörge szegény fejünkre-, népképviselői indítványát küldöttségre bízták. Requiescat in pace! — Zalának Deák Antal nagy honfőtársunk elhunytát közlő gyászlevele mély szomorral tölté kebleinket, 's a kesergő megye bánatát azzal hívők némileg enyhítendőnek, ha azt testvéri fájdalmas részvétünkről válaszukban bizonyossá tesszük. — Tolnának a postabér iránti főlshóllítása egész terjedelmében pártoltatott, 's B. J. táblabírák azon észrevételét, hogy mivel ő felsége kegyelmesh szándoka a postabér leszállítása volt, ezen ezél pedig honunkra nézve el nem érelett, sőt egészen ellenkezőjét tapasztaljuk, felírásunkban e fontos körülmény megérintessék, közakarattal elfogadtuk. — Torontálnak a károlyvárosi tanács elleni panasza méltó bosszankodást szült a Rendekben, 's a tanács botrányos tettét, mint egy nemzet méltósága alattit országgyűlési tárgyalás előtti kihirdetése eszközöltessék. A gyorsírókat illető torontáli körlevél pedig tudomásul vétetett, mivel megyénk ebbeli folyamodására Nádor ő fenséégének már ezelőtt azon választást nyerte, hogy a naplónak gyorsírók általi vitele, 's elrendezése az országgyűlési Rendek jogához tartozik. (Folytatattik).

*△ Biharból. (A dec. 14. bihari közgyűlésről tudósítás vége.) A különbféle magán tárgyról, a vallásra került a sor. A reformata vallásra térő bizonyos érkeserűi lakosra nézve, felsőbb helyről rendelet érkezett, a hatheti oktatásról bizonyítvány-felküldése iránt; addig az áttérés meg nem engedtetvén. Sokan azt kívánták; jelentessék fel a tárgy ő felségéhez, mert az áttérés csak az ő engedelmé után történhetik meg. — Maga elnök alispán ur is a felterjesztést sürgette; többekköz mondván: lelki meggyőződés felett csak mindenható ítélhet; azonban a hat heti oktatás, épen nem alapszik törvényeken, hanem a pacificatiók ellenére meg nem állható királyi resolútiókon. De minek is az áttérés okai fölötti vizsgálat? hiszen ha az ember akarná, ezt szinte fogadatlaná tehetné; én, ha tölem az áttérés okát kérdenék, azt megtagadnám; hallgatnék; mit jelenthetnének be azután? Nem is azért kívánom a dolog felterjesztését, mintha azt törvényesen szükségesnek látánám, hanem azon philantropicum principiumból, hogy az emberen segítsünk; mert eddigi gyakorlatnál fogva mint azt 1837ben még magok a RRk kívánták, ily esetekben mindig felküldetvén az oktatásról oklevél, e nélkül most sem várhatja a szegény ember felszabadíttatását. A többség azonban, az áttérést azonnal ő felségéhez felterjesztés előtt megengedetni sürgeté, előadván: A hat heti oktatást rendelő kir. resolútióban nincs feltételezve a bizonyítvány-felküldés, meg kell azért az áttérést engedni. — A lelkiismereten senki sem bíraskodhatik. Ily állásu személy mit szenved, tudják a Rendek; a felterjesztés által a szenvedőn nem lesz segítve; mert a pastorale iránt is felirtunk, sőt ő felsége maga is intézkedett e dologban, és volt-e fogadat? nem. Az egyházi rend ő felsége parancsait, csak usque ad aras tartja meg; aszenvedő tehát nem élhet oly sokáig e kétes helyzetben. A protestansok vallásgyakorlata törvényeken 's békekötéseken alapszik, és pedig minden magyarázat nélkül. — Mintha jesuiták közt, vagy a Sorbonne előtt állnánk, oly eszély (sophisma) használtatik itt; az 1791. 26. szavainak: ne transitus temere fiat, casus repraesentandus, — világos értelme, hogy a transitus itt megengedethetik, és csak azután jelentessék fel. — A clerus ezélja a törvényt kijátszani, ő a lelkiismeret szabadságát e 19ik században is chymaerává teszi, mert nemesak egyszer hat héti, hanem többszörözött hatheti oktatásra erőtetli az ily áttérni kívánókat, és ezek az oktató lelkészek által különbféle módon sanyargattatnak; a most kérdés alatt levő személy, órákig volt kénytelen füllábon is, a tanítást hallgatni. — Ezekre viszonzottat: a polgári társaság mindenkítől határozott vallást kíván, nem hatalmazhat fel tehát senkit, hogy öntetszése szerint, csak amúgy vallást cserélgeszen; az 1836ki törvény sem hagyta el önkényre; ötven évi gyakorlat szerint tehát, a kívántak terjesztessenek fel ő felségéhez, mert csak ő engedheti meg az áttérést. — A pásztori levél, mint a kathol. vallás alapvelei szerinti rendelet, országgyűlés által sérelemnek nem ismértetett,

és nem is lehet az, mert a statusban, ha a vallásnak szabad gyakorlat adatik, az intézkedések hitdolgában, annak elvei szerint tétethetnek. A protestans felekezetnek, vallásgyakorlatásra nézve panasza nem lehet, mert itt kath. személyről van szó. — A clerus részéről: F. M. a vallásnak polgári viszonyai is vannak, és ettől a kath. clerus el nem szakadhat, de még kevésbé állhat el alapveleitől. Az 1791. 26ik törv. magyarázata épen nem ez; az ötven évi gyakorlat megadta annak magyarázatát. Mi előtt a dolog ő felségéhez felterjesztetnék, nincs a megyének hatalma valakit áttérésre felszabadíttai, és erre nincs is eset. Addig, míg az országgyűlés e dologban nem rendelkezik, új utat ne kövessen a megye. Ő felsége tartja jogának az áttérésre szabadságadást, és nem a clerus magyarázta oda a törvényt; és ő felsége, mint a protestans egyház feje is, teheti ezt. A clerus a polgári törvények alatt van mindenben, csupán vallási dogmáira nézve nem. Tudja a clerus, hogy a szellemi dolgokban, holott a hit legfőbb erőtetés mit sem ér, mert ez a hitben még erősít, azért részéről az oktató lelkészek metaláni visszaélései, helyben nem hagyatván, fenytés alá is vonatnak, azért jelen esetben is, a vádolt lelkész ellen vád bizonyítására szolgáló adatokat, előadatni kéri. — Végeztetett: hogy az illető egyénnek, az áttérésre szabadság, a járásbeli főlshóllabiró által adassék meg. — És a végzést hozó többség közöl voltak némely ifjak színté oly kevésé érettek a vallási legfőbb érdekű dolgok-bai határozó befolyásra, mint milly tapasztalás nélküliek, komoly statusférnak gondos megfontolását igénylő, ily igen igen fontos, 's a polgári társaságot szívében érdeklő tárgyra nézve, intézeteket rögtönözni; és kikre igen illenek a böles szavai: ridiculosa res est, aut magis periculosa: speculator coecus, doctor inscius, praecursor claudus, — praeco mutus. — Ha tehát ő felsége rendeletei, ily kényes állapotban, millyen a vallás, ezen az élet gyökeres boldogságát, minden polgári szívében mélyen csirázató, ének édes adományá, mellyről Hugo szépen mondja: abundans est pauperi religio, mediocri sufficiens, tolerabilis diviti, infirmis larga, delicatis compatiens, fortioribus moderata, poenitentibus misericors, perversis severa, bonis optima, haec sunt beneficia religionis“ — oly könnyen mellőzöttek, nem lehet a dolgok ily menetelétől, keserülve el nem fordulni. És ha a protestansok közöl többen térnek is a kath. vallásra, azt nem a clerus esábjainak, hanem inkább annak tulajdonítsák a szónoklók, hogy a nép, sok előbbkelőknél, — kivált a vallások érdekeiben, ott is lelkiismeret szabadsága mellett könnyedén heveskedőknél, hol annak korlátolásáról szó sincs, — tulajdon vallásuk gyakorlásában hanyagságot látva, ön meggyőződésből tér az vallásra át, mellynek oltársámolyához, magis megalázódott szívvel járulnak a leghatalmasb fejdelmek is, a mindenható színe előtt leborulva. Azonban ily áttérést sem fogad el a clerus hevenyészve, hanem hosszabb ideit tanítást kíván, a meglérni kívánótól, a vallás szigorúbságait is elibe terjesztvén. — A status pedig, mindazoktól, kik lelkiismeret-szabadságot ily módon védői alakban, a vallás-változtatgatást illető fejdelmi böles rendeletek ellen felszólnak, jogosan kérhetné: vajjon ök, csak legalább valahogyis, ön hitvallásukat gyakorolják-e? hogy a szívében még vallása iránt ártatlan érzellemmel viseltető, és az indifferentismus mérgével nem maszlagított, bár melly vallásfelekezetbeli polgár, — példát nyerve, — lelki nyugalmának egyedüli istábját, és szerencsétlenségébeni vizagsztalóját, meggyőződése mennyei malasztu vallását, lelkebe megerősíthesse inkább, mint azt, a közönyösség tanjait halva, és példáját látva, időnként hanyagolja, végre egészen elveszítse. — Említésre méltó végre még az, hogy bizonyos egykor máskép gondolkodó gróf ur a mélt. helyettes urat érintve előhozta, mikép a m. helyettes ur a postát vevén, ebből hátramaradás történik, mert a levelek 2—3 nappal is későn jönnek a Rendek elibe; más táblabíró ezt a királyi biztos elibe terjesztendőnek nyilvánítván elnök alispán ur visszonozá: Ő a kir. biztoshoz, a ki „aspettato non venuto“, illyen panaszszal nem fog járulni; és nem kér: „rogo facultatem exeundi foras.“ — Illyes kifejezéseket azonban, — valamint elhagyta, a K. K. ali dolgában érkezett felsőbb határozatok felvételével, a fenyegetett bosszút, — remélhetni jövőre, gyéreb-ben fog hallani a közönség.

≡ Hevesből. (Birói Önkény.) E cím alatt 1842d. dec. 19ről következő sorokat vevénk hevesi t. elv-barátink egyikétől: „Most lévén készülöben a fenytő-törvény-javaslat, de közeledvén az országgyűlés is, úgy látszik, itt van ideje adatokat terjesztetni a Világban, tényekből, arra szolgálándókat, hogy a bírót fele-

lőség nélkül hagyni, polgári veszély, polgári bűn. E czélra szánvák e közlés sorai. Hevesmegye törvényszéke utolsó napján, három zsidó állott vasban az ítélőszék terében, de vasban állának ugyan ők a terem hideg ajtaján kívül is, és miért? Ketteje közülök marhat vett, 1600 ftal adós maradt; eljött a fizetésnap, felszólítást bírólal ugyan — de per 's itélet nélkül — fizetésre, és nem tud fizetni, okul adván, hogy a pénzt, melyből e tartozás kétszer is kitelendett vala, útkövekben, Kápolnán, ellopták. — És igaz, ugyanazon zsidók ládáját, leverve róla a zárt, Kápolnán a motozó előjárók megtalálták egy kert árkában; igaz, a kérdéses lopás idején, a kárvalott zsidók a megyei biztost is felszólították, pénzök elrablójának nyomozására, de ez kigondolt csalásnak vétetik, 's a két zsidó elfogatik — és elfogatik még ezekhez egy harmadik zsidó is, ki adós nem vala; tán ő lopta el a pénzt a két fogolytól? o nem! amazok szegények voltak, nem volt miből megfizetni, imez elég vagyon az 1600 frt kifizetésére, 's ama kettőnek egyszer, egy időben, haszonbérlet társa volt, következésképp részesnek kellett lennie az 1600 frt előzárásában; és történt ez elfogató folyó évi october 15-én felében. Harmadik foglyunkért közbenjárások tetetnek, kezességek ajánlatnak, alispáni levelek iratnak, pénze, mintegy ezer forint — elvétetik; ő fogva, börtönben tartaték még is, mérsékelve adott kenyéren 's vizen. — Hja! a főszolgabírói hivatal dícső, és győzhetetlen! — Kedvező fordulat esik october 30-án. Főszolgabírónk éjjel megjő Egerből, foglyunk (a gazdag) törvényszékig, szabadon eresztetett; és a szegények? o ők Egerben, a három kereszt alatt ülének december 10-éig, mint szokták mondani bátorságban, hol a kutya ki nem veszi kezökből a kenyeret. — Panaszt adának a törvényszékre, felolvastaték; a bepanaszolt is hallá; kebellázító tartalmát ezáltal mellőzöm, 's csak a végzést tudatom. A tárgy feyítő eljárás alá nem tartozván, a rabok szabadon bocsátatnak, a panasz pedig a bepanaszolt főszolgabíróval feleletadás végett közöltetik — a foglyok már ennek folytában szabadok; de elég e ez az igazságnak? meg van e fizetve a szerencsétlen három család hónapokig tartó keserve, meg van e térítve kára, elvesztett szabadságának van e jutalma, van e biztosítva, hogy holnap ismét el nem fogatik, és be küldetvén Egerbe, a törvényszék utolsó napjáig ismét fogva nem tartatik? felelet: nincs, és nincs, és ismét nincs! — Ime egy tény, meztelenül adva, még pedig úgy adva, hogy botránykozató szemérmei eltakarvák. — Hazám Atyjai! vegyétek fontolóra ez igénytelen sorokat, 's ne térjete vissza az országgyűlésről, melyre összejövedetek, míg szigorú törvényt nem hoztatok a bíróra, ki élő törvény ellen zsarnokoskodni merész. — Tisztelt Hatóságok! titeket is, kiknek angyaltisztán kell állani a világ szinpadjain esdekelve körlek, vegyétek ez igénytelen sorokat fontolóra, 's addig is, míg törvény lesz a bírói önkény ellen, tekintsetek a bírót, ki törvény ellen itelni merészel „esküszegőnek“ mert jaj, nem háromszor de háromszáz háromszor jaj nekünk, ha a bíró, az élő törvényt, melyet Isten gyanánt tisztelnie kellene, bánatlatlanul gázolhatja! Akkor nincs üdv a legbülesebb, legjobb törvényekben is. Alkotmányos országban, az alkotmány szegényére válik, ha eltűri, hogy határai közt valaki jogtalanul eltapodathatik, a nélkül, hogy a jogtalan tapodó megfenyítettik. — Gyermekkoromban tanulék az idegen vétekről, de nem tudám: mi az? — Heves lelkes Rendei, most már tudom! — Van egy írószekrényben egy esomó papiros; sok van benne összeírva, (Hevesről természetesen) ha a dolog nem fordul, nyilvánosságra fog kerülni úgy mondják; e szekrény e közlés írójának is nyitva áll. — Bor, és dözsölés — és kártya is foljegyvezék a legvégső lap sarkán. —

Mindezekhez, úgy hisszük, fölsőleges minden commentár. A honszerető szív elszorul illyek hallására, 's a toll kiesik kezünkől.

Hírlapi kalászkok.

Pesti Hírlap. (211 sz.) Vezércikk gyanánt Bezerejdy István közli új-évnapi gondolatait az emancipatorul a vallási ihletettségek bizonyos színézetével, mely azonban igenis nagyon politcái anyagok fölé van mázolja mint már az egyetlen szó is „emancipatio“ eléggé tanusítja. Az egész cikkben semmi elvhatározottság, semmi társadalmi alkalmazottság, sőt még csak e szónak igazi értelmezése sincs. Erre pedig — valamint általában a fogalmak tisztába hozatalára, nálunk, kivált journalistikai körben, igen nagy szükség van; mert miután nálunk „mancipiumok“ istennek hála, nincsenek, az emancipatio alatt sem B. sem más, ki viszonyainkat ismeri, rabszolgaságtól felszabadítást csak nem fog érteni! 'S mikép kell értenünk azon emancipatiót, mely-

re nézve B. örvedetesnek látja, hogy korunk a családi kis köröktől kezdve a polgári társaság minden ágozatain keresztül — az emancipatio elvének hódol? Ez állításban nem ismerünk az „örök bölcsesség“ szavaira. Mi azon véleményben vagyunk, 's e vélemény sőt tudomás nem csak többrendű hírlapi közleményeken mint megannyi tényeket magokban foglalókon, hanem saját élettapasztalásainkon is alapul, hogy a családi kiskörök, fájdalom, igenis lazultak, 's nem csak túlemancipáltak, hanem — ha mondanunk szabad — anarchicusok, hol sem nő férjétől, sem magzatok szüleitől isteni és polgári törvények parancsa 's a természeti józan ész sőt ösztönszerűség parancsa szerint is — kellő 's eléggé szigoru függésben nincsenek; hittük és hisszük, mikép az emancipatio elve a családi körrel teljesen összeférhetetlen, mert ama lekötölések, melyek szerint a családtagok, nő férjéhez és viszont, magzatok szüleihez és megfordítva — kapcsolvák, nem csupán emberi kény vagy akarat, hanem fensőbb hatalom 's a természetnek örökparancsa szerint állanak, 's így — legalább a mi meggyőződésünk az, hogy — család körben emancipatiót eszközölni nem egyéb, mint minden bűnnek és erkölcselenségnek kaput tárni, 's ez által a társadalmakat elsüllyeszteni. — Következik azután a szerkesztő cikke „Gr. Széchenyi István journalistai föllépése“ iránt; mindössze is csak jellemző ismertetése a gr. fölszólalásának, mely a cikkecske szavai szerint „egy ulla potrida, melyben van szenvedély, van gúny, lenézés, gyanúsítás, személyeskedés, fenyegetőzés, mérgezés, boszuság, és rimezés“ stb. Látható, hogy a beszéd ugyancsak elemezve van, de biz e politcái elemezés azt mutatja, hogy a szerk. ur kontár chemicus, mert a fő-elemre nem ismert rá, mely a gróf cikkében uralkodik; 's e fő-elem az igazság! Kiténik egyébiránt eből ismét a szerk. rohanó szelleme, mert felel, még Sz. cikkének végét sem várva be; mit pedig a férfui higadtság és méltányosság igen megkívánt volna; mint színtele azt is, hogy kit tisztelete tárgyának vall, ne hasonlítsa örülthöz, — „ki egy népes piacon szembekövetve vagdalna maga körül.“ Harmadik cikke a „Házi adó“ izgató szelleménél fogva is félreismerhetlenül a szerk. tollalól. Igen sok fonákság halmoztatik össze itt az álokoskodás csábító mestersége által gyönyörűn színezve és zománcozva. Ennek kimutatására azonban egész külön cikk volna szükséges minek itt helye nem levén, csake néhány szóval akartuk fölbreszteni az olvasó fürkésző szellemét.

Jelenkor. (2.) Széchenyi gr. cikkének második felében a német színházi botránytul egészen eltérve a P. H. ezelekvőségének mezejére lép 's működési irányát tisztába hozva látni akarólag néhány kérdést intéz a P. H. szerk. jéhez, melyekre adandó válaszául ki fog tenni valyon: akarja e tovább is mystificálni e nagy reformer (a P. H. szerk.) a közönséget, vagy ő maga él mystificationban; mert hogy vagy egyik, vagy másik részről (a P. H. szerk. vagy publicuma részéről) csakugyan mystificatio forog fön, előtünk legalább olly tiszta napfényűen áll, mint áll: hogy népnevelési halaszthatlan szükségét lármáznai 's a népet mégis megérettnek hirdetni, szabadságot követelni és zsarnokságot gyakorolni, mindenkit az alkotmány sáncaiba foglalni akarni 's a sánccok lerombolásán dolgozni, rendet hirdetni és zavart eszközölni, uniora híni föl és gyűlölségre ingerelni 's elszakadást javasolni, valakit nemzetellenes törekvéstől vádolni, örülthöz hasonlítni stb. 's iránta mégis tisztelét nyilvános szóval számtalanszor bizonyolni — a legnagyobb ellentéték és fonákságok. — A kérdések főbbjei, melyekre a választ mi is feszült figyelemmel várjuk: hiszi e a P. H. szerk. bona fide, hogy a publicum tetzése igaz bírálát? meri e tagadni, hogy honunkban mindenütt egy két kolompos viszen mindent 's vezet a sokaságot? Hiszi e hogy nálunk valódi közvélemény létezik? Hiszi e mikép neki is polgári tiszte és hivatása: nem a néptől és fiatalságtul vezetni? 'S nem biznak e — ő és társai, hazánk biztosítását és kifejtését illetőleg — saját magukban többet, mint az éretlen népben meg a felhevült ifjúságban? stb. Meglátjuk, emlékezni fog e a szerk. önnön jelszavára: Napfényre vele!

Nemzeti Ujság. (1. 2.) Ujult erővel kezd meg harmincz nyolezadik évi pályáját 's „Korunk ügyei“ rovatában elfogulatlan férfúsággal írott cikket közöl gr. Majláth Jánostul, e czim alatt „Hazafiság, Nemzetiség.“ Örülünk kell, midőn a hon szomorú állapotának intő szavára férfiakat látunk ellőállani a journalistica küzdeletrén, kiknek zárkózottabb körü tudományos buvárkodásai k kibontakozni valóságos áldozat. Illy tett annyival többre becsülendő, minthogy viszonyaink mindinkább zavargó láthatárának földerítését úgy remélhetjük minél előbb 's minél biztosabban, ha honfaink lelkesbjei, minden utat 's módot lélekismeretesen használának, elveik

's meggyőződésük nyilvánításával, közügyeink folyamát alkotmányos szabályozat által rendes medrébe visszavezetni. — A Hasz. Multságok, mint melléklap megszűntek, 's mosta fölappal azonosulván annyival több tér van józan irányának 's alkotmányos elveinek megfelelő cikkek közlésére. — 2ik számában „Uj évre új indítvány“ föliratu cikkben javaslatot terjeszt elő K-u J., miszerint kézműiparunk virágoztatása, hitelünk szilárdítása 's fölszámíthatlanul sok jó eredmény tekintetébül „mindazok, kik a parasztság, városi polgárok 's mesteremberek által „Herr von“ „Frau von“ ttes ur, ttes asszony, nagyságos ur, nagyságos asszony czimmet szoktak üdvezeltetni, kik nemes létükre nyolez iskolát végeztek 's gyűlés, törvényszék, restauratio, installatio 's más ünnepek alkalmával kardot szoktak kötni, vagy ha nem is oda tartozandók, törvényesen arra köteleztessenek, hogy mind azt a mit vesznek, varratnak, csináltatnak, huszonnégy óra alatt inomisse kifizessék, ha pedig ki nem fizetik, nyomban 's immediate alterum tantumban exealtassanak; valamint a mesterember vagy egyéb dolgozó hitelező is pénzt veszítse, ha huszonnégy óra alatt az alterumtantumbani executiot nem követeli.“ — Ez indítványban több a jó szándék, mint a kivihetőség.

Hírnök (1. 2.) Első számának „Kis Futárja“ igen a maga idején közöl egy bálczédulát ifj. Trstyánszky József r. orvostul, ki emberbaráti kebellet ad intést és utasítást az élvezetekben olly könnyen tulkapó 's önmagáról hamar feledkező fiatalságnak, melyről tapasztalati bölcseséggel van megírva: juvenus — ventus, hogy a táncvizalmak bekövetkezett korszakában az általa orvosi tárgyszerrel elősorolt veszélyektől, különösen az ital általi tulhevüléstől vagy fagyalt, hideglég stb. miatti meghüléstől, mint halált, ételsorvadást vagy legalább számtalan bajt okozóktul gondosan őrizkedjenek. — „Századunk“ mindkét száma velős cikket közöl e czim alatt „Futólagos gondolatok a házi adó elvállalása fölött“ II. III. K-u J. tól. — Figyelmet érdemelnek Ungvátiának a magyar vízi jog iránt nyilvánított nézetei is.

Magyar Gazda. (1,2,3.) Érdekes tartalmát még ajánlatosabbá teszi, az érdekes szerkesztő által havonként hozzá adni igért 's gondosan szerkesztve januar havára be is mutatott „Mezőgazdasági nefelejtés“ fal-kalendariomi alakban, melynek következő rovatai: Földmívelés, Takarmány- és rétmívelés, Állattenyésztés, Szőlőmívelés és pinczegazdaság, Gyümölcs- és zöldségtesztet, Erdőmívelés, Selyembogar- és méhtenyésztés, Gazdasági ipar, igen hasznos utmutatásokat közölnek havonkénti elosztással, mikép ezt a januar hónapra már megjelent lap mutatja, mely a most mondott rovatokon kívül még más egyéb szükséges jegyzeteket 's utasításokat is közöl a jószág- és házkormány, az évszak és időjárás, nemkülönbén a természet működéseinek körébül.

Ausztria.

A lipesei közöns. ujságban néhány cikk foglaltatott, mely az ausztriai pénzügy állapotjáról nem a legkedvezőbben nyilatkozott. Erre nézve ellenadatok közöltetnek, 's pedig, mint látszik, hivatalos felhatalmazás nyomán, melyeket sokkal érdekesbnek hiszünk a magyar közönségre nézve, semhogy azok közlését elmulaszthatnók. — Ama cikkek üzérleti 's ipar pangásról tettek említést, mire tényül hozza tel az ellennyilatkozó, hogy 1843ra nem csupán 140,000 mázsa vasra történtek egyezkedések belföldi hamorokban a statuspályák számára, mikép ezt az augst. közöns. ujság is említi, sőt 250,000 mázsa, holott 1840ig évenként alig leheté 10,000 mázsát előteremteni. A közönség itéletére bizza emélfogva, nevezhető e ez méltán iparemelkedésnek vagy nem? Megrőja ugyanazon cikk-író azon állításáért is, mikép egész világ tudja, hogy 5 millióra menő központi pénztár-utalványt állítottak elő, hogy a vaspályák építését megkezdhessék. Lehet, úgymond az ellennyilatkozó, hogy egész világ tudja ama nagy tévedést, melyet azon cikk írója tud, de ezen tudalmát tán csak épen a cikkírónak köszönheti, — 's a dolgot így igazítja ki: 1841 előtt 12 millióra menő statusközéppénztári utalványok bocsátattak forgásba 4 petre, hasonlag 10 millióval tartozott a status az ausztriai banknak illy utalványok iránt. A finaczigazgatás 1841 és 1842 folytán ama 12 milliót egészen, a banknak pedig 6 milliót, tehát összesen 18 milliót készpénzben visszafizetett. Így ellévén vonva a forgásból tetemes pénzhasználat, szükségessé lön ujra 5 milliót, 3 petre bocsátani ki illy középpénztári utalványokban. De ezek nincsenek arra szánva, hogy bármi status szükségeket fődözzenek. — Kikel továbbá a cikk-író ellen, ki rosszalá, hogy a statuspályák alap-építésének kibérleése egy vállalkozónak adatott át, mit azért történtnek hisz,

hogymások kizárásával azon két matadornak kedvezzenek, kik úgy is elnyelik minden pénzerőnk. Az útban igazító ügy válaszol, hogy ezt a kormány a létesítés és kitűzött idő legnagyobb biztossága tekintetéből cselekedte. — A lipcei közöns. újság levelezője igen kedvezőtlenül találja a birodalom pénzügyi helyzetét, mit leginkább a különféle alakokban szüntelenül megújuló kölcsönökből következtet. Az ellenyilatkozó tényeket hoz fel ez állítás czáfolására, mik ezekből állanak; az ausztriai finanszigazgatás 1841 és 1842ben 4 pctes közpénztári utalványokban 12 milliót, a banknak 6 milliót, az 1821, 1834 és 1839ben fölvett lotto-kölcsönökben 11,380,000, a régebbi adósság kisorsolt tőkékben 12,879,000, a régebbi adósság beváltott tőkékben 7,800,000, azonfelül kárpótló tőkékben 2 milliót, összesen 52,059,000 forintot készpénzben kiízetett. Ezenfelül az 5 pctes törlesztő tőkék beváltásából 20 millió törlesztetik. Mint-hogy pedig a status 1841ben 40 millió adósságot vett fel, és 5 pctes középpénztári utalványokban 5 milliót bocsátott ki, tehát adóssági állapotját 45 millióval öregesítette, ellenben 72 millióval kevesítette, 's minden kötelezéseit mint adós és az igazgatásban is legpontosabban teljesítette.

Aldunai fejedelemsek.

*** E tárgyra vonatkozólag a La Presse illy értelemében ír: „A fejedelemsek kérdése napról napra fontos lesz. Híre van, hogy a czár saját kezűlegirt tiltakozásán a szerb események körül, a diván szörnyen megijedt, mindazáltal a jelen szerb állapot fenntartását hátrázza. Azonban Boutenieff ur azon nyilatkozatára, hogy ez esetben utasítása szerint Konstantinápolyból távoznia kellend, újra összegyűl a tanács, 's azt végzi, hogy segélyt kérend minden eurpai hatalmaktól Oroszország követelése ellen. Butenieff e közben szilárdul áll utolsó nyilatkozata mellett. E tények látszólag arra mutatnak, mintha a török kormány le akarná rázni az orosz befolyást. De mi illy fontos jelentőséget nem tulajdoníthatunk nekik. E fenhangu demonstrációk alatt aligha újhaló nem lappang, mellybe Francia- 's Angolország és Ausztria diplomatai utlag is bele buknak, ha nem vigyáznak. Szolgálatunk ezen állítás megalapítására, néhány észrevétellel. Mig Boutenieff olly elégedetlennek mutatkozik a szerb forradalom miatt *) , addig Lieven Nándorfejérvárott van, mintegy megerősítésére az Obrenovics család buktának. Ugyanezen küldött Nándorfejérvárról Zimonyba megy Mihály fejedelemtől elkérendő a díszjeleket utóda számára, sőt kieszközölő a Mihály mellett tartózkodó hü szerbek visszatérhetését honukba, azon örv alatt, hogy eltartásuk sok költségbe kerülne Mihálynak. Továbbá azt tanácsolja az orosz biztos a volt fejedelemnek, hogy a határszélekről messzebbre távozzék. — Ki bizzék az orosz politika őszinteségében? A látszólagos ellenmondások mögött régóta valami határozott számítás rejlik. Nyujtunk egy kis vezérfontalt, melly legalább valószínűsége vezet. Mi erősen hiszszük, — így szól folytatólag az említett lap, mikép az orosz cabinet a Portával egyet értett, midőn ez két küldönczöt bocsátta Nándorfejérvárra a népmozgalom felzúdulására. E mozgalom akkor ütött ki, mikor a két kormány már Ghika Sándor letételére iránt is egyezkedett. A két fejedelem azon egy politika csapásai alatt hull el. Itt a nép szolgál eszközü: amott egy ferman juttat czélhoz. A két különböző alak alatt mindig Oroszországnak azon egy gondolatja működik, melly a dunavidéki fejedelemseket keze alatt egyesíteni czélzó. Oláhfüld és Szerbia csudálatosan egészítendik ki ezen olly ügyesen takart hódítást, hogy Europa 's maga Törökország is alig látszanak azt észrevenni! Boutenieff ünnepélyes óvasát összehasonlítva azon eredményekkel, miket Lieven egész eszűben kivivott, kiténik, hogy a történetek csak fejleménye oroszország 15 év óta rendetlen politikájának. Konstantinápolyban boszorkodást szinlenek a hatalmak elámitására, a közben pedig mindent úgy intéznek, hogy Mihály fejedelem visszahelyezése teljes lehetlenné legyen. A Porta segélyre szólítja a nagyhatalmakat, hogy azt pártolják, mire névze Oroszország ugy tettei magát, mintha leron-tani akarná. Ez ügyes játék! Így Oroszország egész Europa által erősített meg a dolgok azon állapotját, melly nézeteivel 's vágyaival egészen megegyez. Így bevégezendi a rég folytatott munkát. Oroszország tetszése szerint rendezendi a fejedelemsegeket, mialatt Europa

*) Ezt az augsb. köz. újság egyik konstantinápolyi levelezője után (decemb. 17d.) nem igen mondhatók. E szerint Boutenieff a francia követ buzgalmat Mihály visszahelyezésére névze meglehetősen közönségesen vette; mi, ha nem csalódnak, arra mutat, hogy az orosz cabinet nem soká fogja magát ostromoltatni a Cserny választásában beleegyezésre. Szerk.

majd azt hiszi, hogy tiszteletet parancsolt neki, 's magának a sikerhez szerencsét kívánand. Illyennek hiszszük a Konstantinápolyban kezdett dráma fejlődését, — így végzi a nevezett lap sejtései előadását — a jövődő megmutatja, mennyire alapos e nézetünk.

A La France, melly a Presse szerint jó forrásból merithet a főnebbieket magyarázólag, következőleg folytatja a La Presse okoskodásait: „A diplomatikai világ sokat foglalkodott azon jegyzékirattal, mellyet Boutenieff a szerb eseményeket illetőleg a Portának nem rég benyújtott. E lépés könnyen magyarázható. Előbb Ausztria, majd Anglia, 's végül két más eurpai hatalom is, egyértelműleg a szerb forradalom ellen nyilatkoztak. Annaira ment már a dolog, hogy Oroszország arról vádoltnak, mintha szította, vagy legalább bátorította volna az utolsó szerb lázadást. Nehogy e vád alaposágát Oroszország elismerni lássék, helyesnek találta az ellen Konstantinápolyban nyilatkozni. Világos, hogy e lépés ügyes számítás eredménye. — E nyilatkozatára a Francenak, melly kiemelte egyszersmind azon szomorú szerepet is, mellyet Franciaország keleten visz, a Presse egy másik számában így okoskodik: a főszerep itt, Oroszország ellenében, Ausztriát és Angliát illeti, miután e két hatalmasság volt az, melly 1838ban a dunai hajózás szabadságát biztosítandó kereskedési szövetségre lépett, melly szabadság pedig egészen semmivé lesz azon tulnyomóság által, mellyet Oroszország nyer az e folyam torkolata körüli tartományokban. Franciaország szerepe itt csak az, hogy szemlélődjék és fentartsa eszekevényi szabadságát, nem pedig tettelesen föllépni, nehogy magát lovagiasága által compromittálja mások hasznáért. — Az angol lapokat is folyvást foglalatoskodtatja e fejedelemsek ügye. A Times különösen decemb. 24d. számában igen érdekes cikket szentel azoknak; 's miután Cserny fejedelemiségére névze tett lépéseit Oroszországnak felhozta, így szól: „nem tartunk attól, hogy ezen ellenzések komoly következményeket szüljenek. Sajnosak azok annyiban, a mennyire általok folytonos forrongásba helyezték az eurpai török birodalom keresztény népei; olly forrongásba, melly végtelenül kártékony saját jobblétök és a birodalom biztosságára. Hanem a rosz okai sokkal alatta állanak a mai politikai eseményeknek, 's csak ezen fölötte termékeny, de igen elhanyagolt földrészek jövő sorsába vetendő pillantás által érthetnek meg. Leginkább Ausztriának van érdekében, gonddal lenni arra, hogy ezen vele határos tartományok jogait 's függetlenségét fentartsa, 's fen azon folyamét is, melly azokat loesolja és saját egész birodalmát keresztül folyja. A többi hatalmak befolyását a Times is csak annyiban tartja keleten szükségesnek, a mennyire a török birodalom egészlete és függetlensége azt megkívánja; megvallja azonban, hogy Angolországét a Duna torkolata is igényli. — Mi a nélkül hogy az idézett lapok nézetei iránti véleményünket kimondandók, valóban kíváncsiak vagyunk látni e dráma kifejlését.

Spanyolország.

A barcelonai zendület véres eseményeinek szülő okait az Eco szerint, bizonyos pontig még mind- eddig homály fedi; mert a győzelmes párt, elég botránnyosan vissza élve a diadallal, mellyet kartácsokkal viva ki, nem engedti, hogy a legyőzöttek magokat védhessék. Egyéb- iránt ezen események azon sajátosság jellemmel bírnak, hogy következesökben a politikai vélemények egy pártját sem elégitik ki. A republicanusok bizakodva néztek a lázadás sikerének elébe, minthogy ahoz saját célzásaiak diadalának reményét kapcsolák. 'S ime, ök lealázva állanak Europa szeméi előtt, mert a tény erejével lön bebizonyítva, hogy ábrándaik nem támaszkodhatnak biztos gyám- oszlophoz, melly a valóság földében feneklenék, 's hogy merész tervezéseik horgonyát legfelebb a hold szarvához köthetik. A mérsékeltet szűgyen-pír futja el, mert ök azt hívék, hogy a lázadás katonai erőhatalom fensőbbsege. Reményeiknek negédes fitogtatása azon gyanút is hártá a meggondolatlanokra, mintha ök a zendületet élesztették, vagy azzal czimboráltak volna. A szikra, melly felgyújtá a lázadás tüzét, a moderadokra névze kellettinel korábban esett a gyulékony anyag tömegébe, mellyet évek óta más kezek halmoztak fel Barcelonában. E két párt egymásban csalódott: a mérsékeltet több 's józanabb erőfejtést reméltek a republicanusok részéről, imezek pedig gyámolt hittek találhatni amazokban, kikhez a város vagyonsbjai tartoznak, holott ezek seregenként megfutamlának a városban fellobogó zendületi lángok előtt, nehogy szárnyaikat megperzseljék. A tulzó alkotmányosok sajnálattal látják párthiveiket, a nemzeti őrséget, megbukni, rettegés 's gyűlölettel vegyült kajánsággal tapasztalják, mikép a kormányzó túl hágtá törvényes hatalom-körét,

mellybe talán egyhamar vissza sem térend. Espartero személyes barátjai, az Ayacucho-k, kedvetlenül emeltettek ki eddigi hiedelmök mámorából, mintha a kormányzó pusztá neve is hódítási varázsszal bírna; hiú páráként foszlott szét a győzelmi herczeg feje körül a képzelt dícsfény, mert Barcelona nem hódolt a hg. név- ének, hanem az álgyuk dülő tüze alatt dőlt meg. Az egész nép bizakodása leroskadt, melly eddig azt hívé, hogy a sorkatonaság nem fogna támadólag kikelni a nép ellen. Barcelonában meghússult az olly alapos és rendíthetlenné hitt vélemény, 's a nép látja, hogy hiába nyujtja oda bal kezét társulásra a katonának, ha jobb- jában fegyvert villogtat annak feje fölött. A katonaság pedig elkeseredett, minthogy eleinte olly gyalázatosan volt kénytelen hátrálni a diadalmaskodni látszó népro- ham előtt, 's keblében ég a vágy e szégyent megbo- szulhatni. — A szomorú események utóhangja még folyvást visszazeng a spanyol lapokban. A Constitucio- nal de Barcelone a legkeményebb szavakban, mellyek egészen féktelen sajtóban irathatnak csak, veti szem- mére a kormányuk azon kegyetlenségét, mellyel a kivándorlottakat üldözi. „Az ügyetlen kormány — mond többek közt — ki többrebecsülé a bünhesztési örömet a lázadás megelőzésénél, egyképen sújtja azokat, kik az- ért hagyják el Barcelonát, hogy Cataloniában a lázadást terjeszszék, mint azokat, kik onnan azért távoznak, hogy a testvérgyilkolási szándék kifejlődhetését meg- akadályozzák.“ E végből a kisdedeket halomra gyilkol- tatott Herodeshez hasonlítja azt, de inti egyszersmind, vigyázná, nehogy különben Herodes sorsára jusson! Am barmit mondjon is az Eco, van itt szólás-szabadság, és sajtó-féktelenség, 's pedig annyi, hogy elmondhat- nák a lázadók védelmökét is; de mindezen szabadság mellett is vajjon irigylendő-e sorsa e népnek, melly évről-évre szablak, álgyugyók kartácsok meg nyakti- lók alatt látja elvérzeni polgár-ezreit?!

Németország.

☞ A Journal de Francfort egy bécsi leve- lezője tudósítja e lap olvasóit, mikép a Duna fontosságá- nak tekintetéből minden készületek tételnek, hogy általa a kelet nyugati Európával összeköttessék, 's e nagyszerű kereskedés fő fok helyévé Bécs tétessék, mi végre is a folyó szabályozása munkába fog vétetni. Az erre meg- kívántató tetemes költségek csak úgy fognak ohajtott czélhoz vezetni, ha e tekintetben is a vaspályákra alkal- mazott rendszer vétetik foganatba. Az egész birodalmat elborítandó vaspálya-hálózat, 's a mellék-folyamok alkal- massá teendik Európának ezen egyik legnagyobb folyóját, hogy méltó kapcsolati ut legyen keleti 's nyugati Europa közt. — Ezen intézkedésből, ha csakugyan valósulhatna, kétségkívül ránk magyarokra is tetemes haszon háru- landna; 's mi ugy hiszszük, nagy részben tőlünk függend, ezt minél gyümölcsözőbbé, minél üdvösebbé tenni nemcsak külkereskedésünk, hanem belközlekedésünk emelésére is; mert véleményünk szerint, a magyar nemzet csak úgy léphetend fel valaha nyomadékosb súlylyal a világpia- czon, ha eleve egyes részeinek belközlekedési összefü- gését biztosítja és szilárdítja, hogy aztán soha ne eshes- sék azon sajnós és szinte paradoxonnak látszó anomáliába. — mi fájdalom, mégis megtörténhetnék! — hogy, mig egyik rész élénk kereskedési virágzásban állana külföldhöz vi- szonyai következtében, — addig más vármegyék éhséggel vagy legalább is nagy drágasággal küzködjének. 'S ez fő tekintetet érdemel. Mert mindaddig nem állhat szil- lárd lábba az ország összes kereskedése, bámi kecség- től eredményeket mutasson is egyfelől, mig egyes ré- szei annyira elrekesztvék, a szívnek vérkeringésitől, hogy a hon legjobb akarat mellett sem segíthet saját édes tagjain.

* Az augsb. közönséges újság legújabb számai egyi- kében, a württembergi büntető-törvénykönyv körüli munká- latokat illetőleg érdekes közlés foglaltatik, mellyet ezen- nel kivonatosan mi is adunk: „Württembergi királyságban már húsz év óta folytak az előkészületi munkák a bünte- tő törvénykezési tervre, melly 1841ben a követkamra választmánya által megvizsgáltván, az 1842ki ország- gyűlésen tanácskozás alá került. De a tanácskozások folytában a két kamra meg nem egyezhetvén, a gyűlés 1843 halasztatott. Időközben a kormány megbízta a még fenálló választmányt, hogy a két kamrától javasolt mó- dosítások nyomán az ügyet tovább tanácskozássra előké- szítse. Az eredeti törvényjavaslat leginkább a haszonve- hetlennékké lett régebbi törvények helyébe állott tör-vénykezési gyakorlat nyomán indult. A terv a bünvizs- gálati eljárás alapulva megtartá a volt fő vonásokat, mellyek közt a vádlottnak főlebb folyamodása is foglal- tatik. Ellenben meghatározott súlyos esetekben nyilván- nos szóbeli végeljárást enged a vádperekre névze, 's e végre egy még nem létezett status-ügyészt állit fel 's a

statusfolyamodás hatáskörét törvényszerűleg kifejti. A nemes-rendi kamra lényeges pontokban a tervhez járult, de a követek kamrája, a vizsgálati elv 's írásbeli eljárás mellett nyilatkozván ugyan, a szóbeli eljárást mégis több esetekre kívánja terjesztetni, 's ellentmond egy status-ügyész, mint kormánytiszt felállításának, ugy szinte a status-folyamodás behozatalának is. Az igazságügyi-miniszterium legújabb nyilatkozást adott, mellyben a törvényjavaslatok tárgyalásának közönséges formájától eltér 's hogy a különböző nézetek összeegyeztetésére irányt mutasson, azon indítványt terjeszté a rendek elé, hogy ezek a törvénytervet, mikép az a kamrák 's a kormány eddigi határozatai szerint alakult, ideiglenesen fogadják el, olly kötéssel, hogy a törvények hat évig erőben léte után összehívandó országgyűlésen a kormány azt végképen elfogadás végett azon módosításokkal terjessze a kamrák elibe, mellyeket a tapasztalás és az ország szükségsei megkívánandnak. — Ha akkor sem lenne egyesülés eszközölhető, szabad leendő a választás az ideiglenes állapot megtartása, 's a régi állapotai visszamenés között. A kormány ezenfelül igéri, hogy ez ideiglenes törvényre nézve olly ohajtásokra, mikben mindkét kamra még megegyezendik, a lehetőségig tekintettel lesz. A jelen nyilatkozatban a kormány a nyilvános szóbeli vég-eljárást csak a tanuk kihallgatására nézve engedi meg, 's megmarad a statusügyészi hivatal felállításával, nem áll el egészen a statusfolyamodástól sem, de azt némileg korlátozza, 's a rögtönítélő eljárás iránti legtöbb indítványokat mellözi. Bizonytalan még, fog e sikerülni a nézetek egyesítése? Sajnos volna mindenesetre, ha ez nem történne: mert ez csak hosszabbítaná az eddigi hiányos törvénykezési állapotot, melly elavult törvényeken, 's ingatag gyakorlaton alapszik. Mert azt még a terv ellenzői is elismerik, hogy az igen sok tekintetben jelesebb a mostani állapotnál. Egyik ajánlatos oldala az is, hogy módot nyújt saját tapasztalásra a szóbeli eljárás alkalmazhatósága iránt. Egészen új és szokatlan törvénykezési eljárást jól meg kell előbb fontolni 's előkészíteni. Minden előmunkálatok, mellyek 20 év óta történtek, az eddigi alapon nyugosznak. A terv, mikép van, olly törvénykezésre, mellynek alapja a nyilvános szóbeli eljárás legyen, nem is alkalmas, sőt új tervet kellene készíteni, mellyre az eddig gyűjtött anyag nagy részben hasznavehetlen. Illy megfontolások pedig nem pillanat művei 's könnyedén keresztül futni illy tárgyakon nem szabad.

Nem is gondolható, hogy olly terv vizshangra találna, melly a nyilvánosságot tenné alapjául, miután mindkét kamra az eddigi alapelv megtartása mellett nyilatkozott. A kérdésnek ideiglenes eldöntése további határozatoknak nyitva hagyja az utat, 's legalább arra alkalmas, hogy az eddigi állapot feltűnőbb hiányai mellöztesenek, 's módot nyújt esekély pénzerői áldozattal tapasztalásokat tenni, mellyek tán kevés év múlva a közvéleményt helyre igazítják, 's a szakértők nézeteinek keserű ellenzését kiegyenlítik. — Vajjon mi fog történni mi nálunk a készülő büntető-törvénykönyvvel, mellynek tervezetében honunk kitűnő férfai olly buzgón fáradoznak. A régi és mostani helyébe bizony nálunk is elkelne a jobb új minden tökéletességével.

Vegyes közlések.

— Bukaresti tudósítások szerint a Ghika helyét elfoglalandó oláhországi fejedelem választása f. januar 1én fogott megtörténni. A jelek száma 37. Közülök Kisselleff hadvezér, kinek fejedelemmé választandása némi agályokra adott alkalmat, az alapszabályok értelmében (l. Világ 104. sz.) ki van rekesztve: mert ő sem született oláh, sem nem fia első rangú bojárnak.

— Besson, Mercellange gyilkosa halálra ítéltetett. E per folyvásti igazgatóságban tartá a nyilvánosság erejénél fogva összedülő tömegeket. Az emberek legalacsonyabb tetteinek nyilvánítása egy részről bűnhez vagy legalább annak ismeréséhez szoktatja a hallgatókat. Más részről azonban kitűnik a francia törvényszékek előtt, hogy a nép mindenütt a szenvedő ártatlanság mellett érdekelteketik a vétkesek ellen. Gilardin főügyész azt állítja egyik beszédében: hogy a régi törvénybírák több törvénytudománnyal bírtak, a mostaniak pedig több igazsággal.

— Németalföldön nagy ellenzésre talál az öröklési adó; főleg azt vetik ellene, hogy egyenesen a tőkét terhelje, holott adónak csak jövedelmet szabad terhelnie, ha káros hatást nem akar gyakorolni. Azonfelül kevesbíti a nemzeti vagyon évenként, 's igazságtalan, minthogy gyakran fról fira szálló vagyont is megtámad, más oldalról pedig csalást és titkolózást idéz fel a status ellen.

— A hajókutatási kérdésre nézve kölcsönös értesülés létesült Francia 's Angolország közt: az angol cirkálók számára új utasítások fognak kibocsáttatni, 's az egyezések valószínűsége iránt általában olly rendszabályok intéztek, miszerint jövőre minden visszaélés „lehetlen“ legyen. Guizot ur ezen egyezkedéssel lé-

pend a kamrák elé, 's ő bizonyosnak hiszi a középpontok helyeslését.

— Az augsb. köz. újság egy konstantinápolyi levelezője írja, mikép a Porta nagyon boszorkodott egy cikk miatt, melly állítja: hogy Georgevics Sándor csak Bas beg, hogy a vákok rendszerében változás történt, 's hogy 6 kerületet ismét elszakasztani akarnak Szerbiától. Mindent alaptalannak mond, 's állítja, hogy Sándor fejedelem szint olly fejedelemm avattatott, mint Obrenovics Mihály.

— Blackwellben, a Temse mellett, jelenen öt nagy gözös fregátot építenek az orosz kormány rendelkezéséből, mellyek a fekete tengerre szánják a cserkeszek elleni háború folytatására. Egyik már el is készült. A Standard kérdezi: van-e tudomása a kormánynak ezen felette fontos tényről? — Az angolok szépen hajókat építenek az oroszok számára, mellyekkel ezek majd őket támadják meg. Még talán megis bánják szolgálati készülékeiket?

— Nem rég jelent meg Angliában illy című könyv: „The Bible in Spain.“ (a Biblia Spanyolországban); szerzője Borrow György; e könyv nem a legkedvezőben nyilatkozik az angolok térítési ügyéről, legalább mikép azt Spanyolországban üzik.

— Az Északamerikai egyesült statusok congressusa dec. Skán kezdé meg ülését. Tyler elnök ahhoz intézett üzenete Londonba érkezett, melly ezuttal kissé rövidebb a szokott amerikai okleveleknél, de még mindig elég hosszadalmas. Külpolitikára nézve főleg az angolokkal kötött egyezést 's a hajókutatási kérdést érinti, melly utóbbira nézve ismét amaz amerikai elvet állítja fel: hogy az egyesült statusoknak hatalmuk 's akarataik van, hogy saját törvényiket önmagok kezeljék, 's lobogójukat a rab-szolga-kereskedési visszaélés ellen óvják. A mexicói ügyekről úgy emlékezik, hogy azok diplomatikai uton esőndesen el fognak intéztek. Belpolitikára nézve az elnök a vámszabás módosítását ajánlja. Főpont azonban a tavalyi finanszterv, mellyt utlag ajánl a congressusnak. Mondják, hogy az ez iránti okoskodás a mult évilhez képest gyöngye, 's alig hiszik, hogy a congressus gyamolítandó a rendszabályt.

— A hasznos ismeretek terjesztésére fenálló társaság Angliában, mellynek elnöke Brougham lord, 's melly már eddig igen sok népszerű vállalatot léptetett életbe a tudományok mezijén, ujabban elhatározá magát egy életirati szókönyv (Biographical Dictionary) kiadására.

Szerkesztő: Szevény József.

Hivatalos Jelentések.

Csödök.
43266. Miskolczi kalmár Lerch Mihály hitelezői csődületének határnapja, Borsodmegye jelentése szerint 1843. évi február 14re tüzetvén, perügelővé Csabay József tiszti ügyvéd, tömeggondnokká pedig Hankó Mihály tanácsnok nevezetett. Költ sz. András 29én 1842.
43555. Pest városa törvényszéke Prix Antal kebelbeli kereskedő ellen csődületi pert rendelvén, a hitelezők megjelenésére 1843. február 14dik napját tüzte ki határidőül, 's perügelővé Decsy János hitessügyvédet nevezte. Költ sz. András 29ik napján 1842.
44550. Borsod vármegye legközelebbi jelentése szerint hogy néhai Margareth Pál ellen indított csödpertben hozott ítélet végrehajtására jövő 1843dik évi február 23. határnapul tüzetett ki. Költ karácsonhó 6. 1842.
45167. Pest vármegye törvényszéke jelentvén: hogy Ürményi László ellen csődületi pert rendelvén, a hitelezők megjelenésére 1843. évi február 20át tüzte ki határidőül, 's ideigleni tömeggondnokká Stuller Ferenc ügyész — perügelővé pedig Molnár József nevezetett. Költ karácsonhó 13án 1842.
45294. Gömörmegye törvényszéke jelentése szerint néhai Kuglics János özvegye Hrusova helységében lakó Fábry Szabina vagyonára csődület nyitvatván, perügelővé Lubik József hitessügyvéd 's tömeggondnokká Frenyó Ráfael nevezetett, 's a hitelezők megjelenésére 1843. évi február 27-dike határnapul tüzetett ki. Költ karácsonhó 13án 1842.
45747. Szeged városa törvényszéke által Szedlák Örs ébet néhai Herka József özvegye ellen rendelt csödpertben a hitelezők megjelenésére 1843. évi ja-

Bírói árverés.

(6) Ns Pestmegyében kebeleztet Káva helységben táblabíró Puky Simon és neje Echard Teréz asszonytól bírói foglalatás után Schönthalm Vilmos mint hitelező részére elfoglalt 7 szükség esetében azonban több mérős földek folyó 1843ik évi januar 2like reggeli órában fognak a helyszínen, a legtöbbet igézőnek eladatni, Kelt Pesten januar 7én 1843. Friebéisz István t, Pest vmegye eskütje mint végrehajtó bíró, 1—3

Bérbeadás.

(3) Tek. Aradmegye rabmunkáltató intézetét, minden posztótygártó szerszámokkal, és ahöz kívántató rabszemélyek mennyiségével bérbe

adni kívánván — a közárverés jövő januar 24kén délutáni 4 órakor a számvévi hivatal írószobáiban fog tartatni, a bérleti szándékozók szívesen elváratnak; addig bővebb tudósítást vagy megtekintést megénk számvévi hivatalában nyerhetnek. Dec. 27. 1842. 3—3

Bérlet.

(4) Tek. Aradmegye, sz. k. Arad városában a hivatalos utazások tekintetéből fenálló ordináncz 24 lovaknak kiállítását megyei előfogatú biztosunk felügyelete alatt, bérbe adni kívánva következő feltételek alatt:

a) Minden hivatalból utazó katonai nyugtató maga rendes utalványozót értékében a megyei hadipénztárból a hónap, mellyben kiszol-

gáltatik utolsó napján készpénzül kifizetetik. b) Nemkülönbén a megyei tisztviselőknék hivatalos nyugtatói Aradról ki az első álláson jelenleg 1 fr. 30 kr. pp. azontul 1 fr. ugyan-csak minden hó végén honi pénztárunkból kész pénzzel felesereltetnek.

c) Köteles a haszonbérő 24 hámos lovakat a megyei előfogatú biztosnak rendelete szerint naponként oda hová kívántatni fog, szolgáltatni és nem többet.

d) Ezért nyer a haszonbérő Arad sz. kir. városától a megyével kötött szerződés következtében S.000 jó minéműségű tizfontos széná részleteket, előre évnegyvedenkint minden betudás nélkül, ugy jó istálló- és szekérszíneket

tározván, 's megjelenési határidőül 1843. évi február 6ik napját tüztvén, ideigleni pergondnoknak Cservinka Károly tiszteletbeli főügyészt nevezte. Költ karácsonhó 20. 1842.

46929. Szathmár-Némethi városa tanácsa Gáspár András hitelezőinek csődületére 1843. évi január 31. napját tüztvén ki határidőül, ideigleni tömeggondnokká Zsiga György tanácsnokot, perügelővé pedig Nagy Károly jegyzőt nevezte ki. Költ karácsonhó 27én 1842.

46933. Tolna vármegye törvényszéke jelentése szerint, bátszéki Schuller Konrád hitelezői csődületére 1843. évi február 6ika határnapul tüzetett ki, tömeggondnokká Tarczal Anta postakiadó, perügelővé pedig Kis Ferenc tiszteletbeli alügyész nevezetett. Költ karácsonhó 27én 1842.

46935. Szathmárnémethi város törvényszéke jelentése szerint: Jambor István helybeli polgár hitelezői csődületének határnapja 1843. évi február 6ára tüztvén ki, tömeggondnoknak Nagy Mihály tisz. tanácsnok, perügelőnek pedig Nagy Károly jegyző rendeltetett. Költ karácsonhó 27én 1842.

(2) A tettes pesti c. b. Váltótörvényszék rendelkezéséből ezenel közhírré tetetik, miképen a Stockinger Józseftől 1060 ezüst frtnyi követelés, 's mittegy 60 pfrtnyi kamat, per és végrehajtási költségek fejében elfoglalt kávéházi jog anyai évre fog folyó évi januar 30án reggeli 10 órakor közárverés utján haszonbérbe adatni, a mennyi a fen nevezett somma teljes fedezésére szükséges leendő. A haszonbérleti szándékozók szíveskedjenek a fen kített határidőben a vácsi uton 1390. szám alatt levő kávéházban az érintett pénzszéveggel ellátva megjelenni. 2—4

A haszonbérlet vállalni szándékozók jövő évi janarius hó 23kán délutáni 4 órára megyei székházunk számvévi szobájában bevaratnak. Aradon dec. 27én 1842. 3—3

Hirdetmény.

(5) Melly szerint a nagyméltóságú m. kir. udvari Kincstár rendeletéből ezenel közzétetik: hogy a Tokaji királyi uradalomban 1842. évben termelt másliás közönséges m. a. jorsági és déz m. a. b. o. r. o. k. 1843dik évi február 13ikán Tarczalon ugyanazon hónap 15én pedig Toltsván tartandó nyilvános árverés utján bánatpénz előleges letétele mellett el fognak adatni. 2—3